

Prilog 1:

**Vlada Crne Gore
Kabinet predsjednika
Kancelarija za evropske integracije**

INFORMACIJA

**o Finansijskom sporazumu između Vlade Crne Gore i Evropske komisije za IPA
godišnji akcioni program za 2019. godinu, s Predlogom sporazuma**

Uvodne informacije

U okviru redovnih aktivnosti koje se odnose na pripremu programa i projekata u okviru programiranja pretpristupne podrške Evropske unije, crnogorske institucije su tokom 2019. godine, u saradnji s nadležnim službama Evropske komisije, usaglasile sadržinu IPA godišnjeg akcionog programa za 2019. godinu. Fokus prvobitnog predloga programa bio je na finansiranju infrastrukturnih projekata iz oblasti saobraćaja i zaštite životne sredine, u cilju postupnog usaglašavanja sa standardima koji u ovim oblastima proističu iz pravne tekovine Evropske unije.

Međutim, epidemijsko širenje novog virusa COVID-19 tokom 2020. godine uzrokovalo je potrebu za uvođenjem niza hitnih mjera za prevenciju njegovog daljeg širenja i kontrolu epidemije, što je bio prioritet djelovanja vlada svih država zahvaćenih epidemijom novog virusa. Pored neposrednih mjera za kontrolu širenja virusa, bilo je neophodno formulisanje efikasnih mjera socijalne i ekonomske politike koje će ublažiti posljedice krize uzrokovane širenjem virusa na globalnom nivou.

Prepoznajući napore koje Vlada Crne Gore ulaže u sprovođenje ovih mjera, Evropska komisija je donijela odluku da finansijski podrži Crnu Goru u sprovođenju plana mjera za saniranje posljedica epidemije novog virusa. Nakon početnog dijaloga sa predstavnicima nadležnih službi Evropske komisije, i uz razumijevanje za situaciju u kojoj se našlo crnogorsko društvo u cjelini, evropski komesar za susjedstvo i pregovore o proširenju Oliver Vahrelji je u pismu upućenom predsjedniku Vlade Crne Gore Dušku Markoviću 24. marta 2020. godine informisao o načinima podrške Evropske unije Crnoj Gori u suočavanju sa epidemijom i njenim posljedicama. Uz jasnu poruku podrške državama Zapadnog Balkana u kritičnim momentima širenja epidemije novog virusa, naglašeno je da će Evropska unija prenamjenom sredstava iz odobrenih IPA programa podržati Crnu Goru u borbi protiv širenja virusa i saniranju ekonomskih posljedica epidemije sa 53 miliona eura. Sredstva su izdvojena prenamjenom sredstava koja su već bila odobrena za pograne IPA 2016, IPA 2018, IPA 2019 i IPA 2020.

Budžetska podrška EU mjerama socijalne i ekonomske politike u okviru odgovora na širenje virusa COVID-19

Najveći dio prethodno pomenutih sredstava, odnosno 40,5 miliona eura, biće usmjeren na budžetsku podršku namijenjenu za sufinansiranje mjera koje Vlada već sprovodi u okviru prva tri paketa mjera podrške ekonomiji i društvu u okviru odgovora na širenje virusa COVID-19, što je dodatni izraz povjerenja Evropske unije u odgovorno i pravovremeno djelovanje Vlade u ovoj oblasti. Iako je Crna Gora već korisnik dvije budžetske podrške (za integrisano upravljanje granicom i reformu javne uprave) koje su odobrene u okviru IPA godišnjih akcionih programa za 2015. i 2017. godinu, ovom prilikom Evropska komisija je predložila pojednostavljeni oblik budžetske podrške, koja se odobrava po skraćenoj proceduri i namijenjena je jačanju otpornosti na različite vrste šokova koji mogu djelovati na ekonomske tokove, uključujući i epidemije velikih razmjera.

Opšti cilj ove budžetske podrške je ublažavanje uticaja krize COVID-19 u Crnoj Gori. Specifični ciljevi su trostruki:

- Ublažavanje negativnih efekata krize na ekonomiju;
- Očuvanje ranjivih socijalnih grupa od negativnih efekata krize i garantovanje njihovog kontinuiranog pristupa osnovnim socijalnim uslugama;
- Povećani pristup ugroženih preduzeća, posebno onih koja su u vlasništvu žena, ekonomskim olakšicama.

Od ukupnog iznosa budžetske podrške, 40 miliona eura će, u dvije tranše, biti uplaćeno u državni budžet, dok će 0,5 miliona eura biti utrošeno na dva projekta komplementarne tehničke podrške Ministarstvu ekonomije i Ministarstvu rada i socijalnog staranja sprovođenju aktivnosti planiranih programom.

Fiksna tranša budžetske podrške iznosi 28 miliona eura (70% ukupne podrške), dok je iznos varijabilne tranše 12 miliona eura (30% ukupne podrške). Fiksna tranša se isplaćuje na početku sprovođenja programa (III kvartal 2020. godine), bez prethodnih uslova. Isplata varijabilne tranše je planirana na kraju jednogodišnjeg programa (III kvartal 2021. godine) i uslovljena je ispunjavanjem seta definisanih indikatora, kako slijedi:

1. Broj prihvatljivih zahtjeva za subvencije isplaćene kroz drugi paket mjera povodom COVIDa-19 (najmanje 90%);
2. Broj mikro i malih preduzeća koja koriste program grantova koji se nudi kroz Program za podsticanje konkurentnosti privrede Crne Gore, u cilju povećanja njihove likvidnosti i otpornosti na krizu izazvanu COVIDom-19 (najmanje 100 mikro i malih preduzeća, među kojima je najmanje 20 u vlasništvu žena);
3. Iznos socijalnih davanja za najugroženije osobe (ne manji od 50.860.000 eura);
4. Prosječan broj slučajeva od strane operatera u Sistemu upravljanja slučajevima (smanjenje od 20%);
5. Usvajanje potrebnog zakonodavstva za osiguranje napretka u uvođenju srednjoročnog budžetskog okvira i programskog budžeta od 2021. godine.

Finansijski sporazum između Vlade Crne Gore i Evropske komisije za IPA godišnji akcioni program za 2019. Godinu

Kako bi IPA sredstva planirana budžetskom podrškom EU postala operativno dostupna, a budući da je ukupan iznos podrške izdvojen iz više IPA godišnjih akcionih programa, neophodno je kompletiranje pravnog osnova kroz potpisivanje seta finansijskih sporazuma, u skladu sa članom 8 Zakona o potvrđivanju Okvirnog sporazuma između Crne Gore i Evropske komisije o pravilima za sprovođenje finansijske pomoći Unije Crnoj Gori u okviru Instrumenta pretpristupne podrške (IPA II) (Službeni listu broj 5/2015, međunarodni ugovori).

S tim u vezi, Evropska komisija je dostavila Kancelariji za evropske integracije predlog Finansijskog sporazuma između Vlade Crne Gore i Evropske komisije za IPA godišnji akcioni program za 2019. godinu. Finansijskim sporazumom je obuhvaćen iznos od 30.015.00 eura bespovratnih sredstava Evropske unije, bez dodatnog nacionalnog kofinansiranja. Ovaj iznos je opredijeljen za finansiranje dvije akcije, kako slijedi:

1. U okviru sektora Demokratija i upravljanje, ovim programom će se finansirati novi Instrument za evropsku integraciju (EUIF) sa 1.715.000 eura doprinosa EU;
2. U okviru sektora Obrazovanje, zapošljavanje i socijalne politike, izdvojeno je 28.300.000 eura za podršku reakciji na krizu izazvanu širenjem virusa COVID-19 u Crnoj Gori, u vidu budžetske podrške.

Potpisivanje navedenog Finansijskog sporazuma od strane ovlašćenog predstavnika Vlade je preduslov za dalju pripremu zahtjeva za isplatu fiksne tranše budžetske podrške i operativno korišćenje sredstava Instrumenta za evropsku integraciju.

Prilog 2:

FINANSIJSKI SPORAZUM

POSEBNI USLOVI

Evropska komisija (u daljem tekstu: **Komisija**) postupajući u ime Evropske unije (u daljem tekstu: **Unija**),

s jedne strane, i

Crna Gora (u daljem tekstu: **država korisnica Ipe II**), koju predstavlja Kancelarija za evropske integracije

s druge strane,

saglasile su se o sljedećem:

Član 1 – Program

(1) Unija je saglasna da finansira, a država korisnica Ipe II je saglasna da prihvati finansiranje sljedećeg Programa:

Godišnji akcioni program za Crnu Goru za 2019. godinu

Opšti broj (CRIS): IPA/2019/041-168 za Cilj 1

Opšti broj (CRIS): IPA/2019/041-169 za Cilj 2

Ovaj program finansira se iz Budžeta Unije u okviru sljedećeg osnovnog akta: Instrument pretpristupne podrške, IPA II.¹

(2) Ukupni procijenjeni troškovi ovog Programa iznose 30.015.000 eura, a maksimalni doprinos Unije ovom Programu iznosi 30.015.000 eura.

Ovaj program ne zahtijeva finansijski doprinos države korisnice Ipe II.

(3) Program se implementira u skladu s opisom datim u Aneksu I, koji je detaljnije razrađen u akcionim dokumentima koji će biti dogovoreni razmjenom pisama između Komisije i države korisnice Ipe II.

Član 2 – Period izvršenja i operativni period sprovođenja

(1) Period izvršenja ovog Finansijskog sporazuma kao što je definisano članom 12 Aneksa II (Opšti uslovi) određen je na 12 godina od stupanja na snagu ovog Finansijskog sporazuma.

¹ Regulativa (EU) br. 231/2014 Evropskog parlamenta i Savjeta od 11. marta 2014, godine kojom se uspostavlja Instrument za pretpristupnu pomoć (IPA II), OJ L 77, 15.03.2014, str. 11.

(2) Trajanje operativnog perioda sprovođenja kao što je definisano članom 12 Aneksa II (Opšti uslovi) određeno je na 6 godina od stupanja na snagu ovog Finansijskog sporazuma.

Član 3 – Adrese i komunikacija

Sva komunikacija u vezi sa sprovođenjem ovog Finansijskog sporazuma je u pisanoj formi, i odnosi se izričito na ovaj Program kao što je navedeno u članu 1(1) i šalje na sljedeće adrese:

(1) za Komisiju:

Gđa Henoveva Ruiz Kalavera
Direktorica Direkcije D za Zapadni Balkan
Generalni direktorat za susjedstvo i pregovore o proširenju
Evropska komisija, 15 Rue de la Loi
B - 1049 Brisel, Belgija
E-mail: NEAR-D1@ec.europa.eu

(2) za državu korisnicu Ipe II:

Gdin Aleksandar Drljević
Nacionalni IPA koordinator, glavni pregovarač
Kancelarija za evropske integracije
Bulevar revolucije br. 15
81000 Podgorica
Crna Gora
E-mail: aleksandar.drljevic@gsv.gov.me

Član 4 – Kontaktna osoba za OLAF

Kontaktna osoba korisnice Ipe II sa odgovarajućim ovlašćenjima da sarađuje neposredno s Evropskom kancelarijom za borbu protiv prevara (OLAF) u cilju omogućavanja operativnih aktivnosti OLAF-a je:

Gđa Nataša Kovačević
Kontaktna osoba za AFCOS / Kancelarija AFCOS-a
Ministarstvo finansija Crne Gore
Stanka Dragojevića 2, 81000 Podgorica, Crna Gora
Tel: + 382 20 224 480, Fax: + 382 20 224 450

Član 5 – Okvirni sporazum

Program se implementira u skladu s odredbama Okvirnog sporazuma između Evropske komisije i Crne Gore o pravilima saradnje koja se odnose na implementaciju finansijske pomoći Unije Crnoj Gori u okviru Instrumenta pretpristupne podrške (Ipa II) koji je stupio na snagu 4. juna 2015. godine (u daljem tekstu: Okvirni sporazum). Ovaj Finansijski sporazum dopunjuje odredbe Okvirnog sporazuma. U slučaju konflikta između odredaba ovog Finansijskog sporazuma, s jedne strane, i odredaba Okvirnog sporazuma, s druge strane, potonji će imati prednost.

Član 6 – Aneksi

(1) Ovaj Finansijski sporazum sastoji se od:

- (a) Ovih Posebnih uslova;
- (b) Aneksa I: Godišnji akcioni program, sa detaljnim opisom ciljeva, očekivanih rezultata, aktivnosti, opisom povjerenih zadataka za izvršenje budžeta i budžetom programa;
- (c) Aneksa IA: Budžetska podrška
- (d) Aneksa II: Opšti uslovi;
- (e) Aneksa III: Model godišnjeg izvještaja o sprovođenju IPA II podrške prema članovima 58 i 59(1) Okvirnog sporazuma;
- (f) Aneksa IV: Model finansijskog izvještaja prema članu 59(2) Okvirnog sporazuma;
- (g) Aneks V: Minimalna specifikacija za sistem računovodstva na obračunskoj osnovi;

(2) U slučaju konflikta između odredaba Aneksa, s jedne strane, i odredaba ovih Posebnih uslova, s druge strane, potonje će imati prednost. U slučaju konflikta između odredaba Aneksa I i/ili Aneksa IA, s jedne strane, i odredaba Aneksa II, s druge strane, potonje će imati prednost.

Član 7 – Odredbe koje odstupaju od ili dopunjuju Aneks II

Realokacija sredstava u iznosu od 1.715.000 eura između globalnog broja IPA/2019/041-168 i 28.300.000 eura sa globalnog broja IPA/2019/041-169 nije moguća.

Član 8 – Stupanje na snagu

Ovaj Finansijski sporazum stupa na snagu na dan kada ga potpiše posljednja strana, a najkasnije do 15. novembra 2020. godine.

Ovaj Finansijski sporazum sačinjen je u dva primjerka na engleskom jeziku, pri čemu je jedan predat Komisiji a drugi državi korisnici Ipe II.

Za državu korisnicu Ipe II:

Gdin Aleksandar Drljević
Nacionalni IPA koordinator,
Glavni pregovarač
Kancelarija za evropske integracije

Podgorica,

Za Komisiju:

Gđa Henoveva Ruis Kalavera
Direktorica Direkcije D za Zapadni
Balkan
Generalni direktorat za susjedstvo i
pregovore o proširenju

Brisel

ANEKS I

Godišnji akcioni program za Crnu Goru za 2019. godinu

1 IDENTIFIKACIJA

Država korisnica	<i>Crna Gora</i>
Opšti izvor: Oznaka za opredijeljena sredstva u sistemu CRIS - budžetske linije Ukupni troškovi Doprinos EU	Instrument predpristupne podrške (IPA II) 2019/041-168 1.715.000 eura iz 22.02 01 01 2019/041-169 28.300.000 eura iz 22.02 01 02 30.015.000 eura 30.015.000 eura
Način upravljanja	<u>Direktno upravljanje od strane Evropske komisije za:</u> • <i>Akciju 1 – Instrument za EU integraciju</i> • <i>Akciju 2 - Podrška odgovoru na krizu izazvanu virusom COVID 19 u Crnoj Gori (budžetska podrška)</i> Direktno upravljanje od strane Evropske komisije za sve aktivnosti, s izuzetkom jedne aktivnosti komplementarne podrške. <u>Indirektno upravljanje</u> sa Međunarodnom organizacijom rada (ILO) za aktivnosti komplementarne podrške u okviru <i>Akcije 2 - Podrška odgovoru na krizu izazvanu virusom COVID 19 u Crnoj Gori.</i>
Krajnji rok za zaključivanje <u>Finansijskih sporazuma</u> sa državom korisnicom Ipe II	Najkasnije do 15. novembra 2020. godine
Krajnji rok za ugovaranje uključujući zaključivanje sporazuma o delegiranju / doprinosu	3 godine od dana zaključenja Finansijskog sporazuma
Indikativni period operativnog sprovođenja	6 godina od dana zaključenja Finansijskog sporazuma
Krajnji rok za sprovođenje <u>Finansijskog sporazuma</u> (datum do kojeg ovaj program treba da bude povučen i	12 godina od dana zaključenja Finansijskog sporazuma

2 OPIS AKCIONOG PROGRAMA

2.1 SEKTORI ODABRANI U OKVIRU OVOG AKCIONOG PROGRAMA

- Obrazloženje za odabir posebnih sektora u okviru ovog programa:

Godišnji akcioni program za Crnu Goru za 2014. godinu doprinio je postizanju ciljeva utvrđenih Indikativnim strategijskim dokumentom 2014-2020 (ISD) za Crnu Goru i njegovoj naknadnoj reviziji¹ kroz akcije koje obuhvataju šest od osam prioriteta utvrđenih ISD-om. Prvi sektori koji su bili podržani sredstvima Ipe II su bili *Demokratija i upravljanje, Vladavina prava i temeljna prava, Životna sredina i klimatska akcija, Saobraćaj, Konkurentnost i inovacije i Poljoprivreda i ruralni razvoj*.

Godišnji akcioni program za Crnu Goru za 2015. godinu obuhvatio je sektore *Demokratije i upravljanja i Vladavine prava i temeljnih prava*. Takođe je uključivao i program prve sektorske budžetske podrške koja ima za cilj da podrži sprovođenje Strategije integrisanog upravljanja granicom.

U 2015. godini, Crna Gora je pripremila *Operativni program za regionalni razvoj 2016-2020 (OPRR)* kako bi obezbijedila višegodišnji okvir za programiranje Ipe u sektorima *Životne sredine, Konkurentnosti i Saobraćaja*. Dvije akcije, koje su se fokusirale na ekonomski razvoj i rast kroz pružanje pomoći sektorima *Životna sredina i klimatska akcija i Konkurentnost i inovacije*, uključene su u *Akcioni program za 2016. godinu*. Treća akcija koja ima za cilj poboljšanje i razvoj sektora Saobraćaja je uključena u *Godišnju akciona program za Crnu Goru za 2017. godinu – dio I*.

Godišnji akcioni program za Crnu Goru za 2017. godinu – dio 2 ojačao je i upotpunio postojeću EU podršku sektoru *Demokratija i upravljanje* koji je usmjeren na oblast reforme javne uprave (RJU) jer se reforma javne uprave smatra jednim od ključnih prioriteta Strategije proširenja.

U 2018, *Godišnji Akcioni program za Crnu Goru* obuhvatio je izazove u oblastima *Demokratije i upravljanja, Vladavine prava i temeljnih prava, Konkurentnosti i inovacija, Poljoprivrede i ruralnog razvoja*. Pored toga, godišnji Akcioni program je obuhvatio akcije koje se finansiraju kroz nagradu o učinku dodjeljenju Crnoj Gori u oblasti *Obrazovanja, zapošljavanja i socijalnih politika* koji se odnose na oblast *Zdravlja*.

Godišnji akcioni program za Crnu Goru za 2019. godinu (GAP 2019) fokusiran je na dva sektora: *Demokratiju i upravljanje, i Obrazovanje, zapošljavanje i socijalne politike*.

U okviru sektora **Demokratija i upravljanje**, GAP-om 2019 će se finansirati novi Instrument za evropsku integraciju (EUIF) sa 1.715.000 eura doprinosa EU. Instrument za evropsku integraciju je fokusiran uglavnom na tehničku podršku i izgradnju kapaciteta povezanih sa procesom pridruživanja EU. Obezbeđujući efikasnost i uticaj akcija finansiranih kroz IPA II, ovaj instrument će takođe pomoći u pripremi za buduće kohezione i strukturne fondove. Pored toga, posebna pažnja biće posvećena obezbeđivanju

¹ C92018)5026 od 03.08.2018 - Implementaciona odluka Komisije o izmjeni odluke Komisije C(2014)5771 of 18.8.2014 usvajanje Indikativnog strategijskog dokumenta za Crnu Goru za period 2014-2020

dobre komunikacije i vidljivosti akcija koje finansira EU u određenim sektorima, kao i obavljanju evaluacija programa, koje će usmeravati pripremu budućih IPA III programa.

U okviru sektora Obrazovanja, zapošljavanja i socijalne politike, izdvojeno je 28.300.000 eura za podršku reakciji na krizu izazvanu širenjem virusa COVID-19 u Crnoj Gori, nakon izbijanja svjetske pandemije virusa COVID 19.

- Pregled dosadašnjih i tekućih aktivnosti EU, aktivnosti drugih donatora i / ili IPA II korisnika u relevantnim sektorima: **Obrazovanje, zapošljavanja i socijalne politike**

U okviru odgovora na krizu izazvanu širenjem virusa COVID-19, u cilju ublažavanja uticaja pandemije i krize u Crnoj Gori, identifikovan je opsežni i sveobuhvatni program budžetske podrške, vrijedan 40,5 miliona eura, kao najefikasnija i najefektivnija intervencija za pomoć Crnoj Gori u smanjenju makroekonomskih efekata krize na ekonomiju, očuvanju ranjivih socijalnih grupa od negativnih efekata krize i garantovanju njihovog stalnog pristupa osnovnim socijalnim uslugama, kao i povećanju pristupa najranjivijim preduzetnicima povoljnim izvorima finansiranja.

Kao odgovor EU na krizu, prepoznata je sinergija između ovog programa i sljedećih operacija, koje su već obezbjeđene ili planirane, dijelom u saradnji sa drugim donatorima:

- Crna Gora je zatražila hitnu finansijsku podršku od **Instrumenta evropske makro finansijske pomoći (MFP)**, do 60 miliona eura. MFP je instrument EU za odgovor na krizu povezan sa Instrumentom brzog finansiranja Međunarodnog monetarnog fonda (MMF). Cilj ove pomoći je da olakša ograničenja države po pitanju spoljnog finansiranja, ublaži platni bilans i budžetske potrebe, ojača položaj deviznih rezervi i pomogne zemlji da se izbori sa trenutnim spoljnim i finansijskim ranjivostima. MFP je dostupan tokom 12 meseci i isplaćuje se u dvije rate do 30 miliona evra. Uslovi vezani za oblasti politika za ovu pomoć zasnivaće se na programu ekonomske stabilizacije i reformi koje su crnogorske vlasti odobrile i u skladu sa sporazumima koje je Crna Gora postigla sa MMF-om. Proces dogovora o Memorandumu o razumijevanju i definisanju uslova MFP-a je u toku.
- **SOPEES program** (Nacionalna IPA 2020, 3,5 miliona eura): Program ima za cilj da poboljša inkluziju i zapošljivost dugotrajno nezaposlenih, sa fokusom na korisnike socijalne zaštite, žene, mlade, podršku životu u zajednici i lokalnim inicijativama za partnerstva u oblasti zapošljavanja .
- **Poboljšanje budžetskog sistema, višegodišnjeg budžetskog okvira i sistema unutrašnje finansijske kontrole u javnom sektoru** (Nacionalna IPA 2014, 1,3 miliona eura): projekat ima za cilj da poveća fiskalnu održivost i dobro upravljanje javnim finansijama u skladu sa zahtjevima EU. Specifični ciljevi ugovora su: a) potpuna primjena srednjoročnog budžetskog okvira, b) puni razvoj i primena sistema zasnovanog na programskom budžetiranju i c) unapređenje sistema unutrašnje finansijske kontrole u javnom sektoru. Ugovor će uključivati komplementarne aktivnosti za podršku prelaska na obračunsko računovodstvo, za poboljšanje kvaliteta budžetskih dokumenata i za uspostavljanje sistema prevencije i oporavka od potencijalnih prijetnji kontinuitetu poslovanja.
- **Razvoj i jačanje kapaciteta Državne revizorske institucije i Revizorskog tijela** (Nacionalna IPA 2014, 0,6 miliona eura): projekat ima za cilj da ojača eksternu reviziju

javnog sektora u Crnoj Gori pružanjem podrške Revizorskom tijelu (RT) i Državnoj revizorskoj instituciji (DRI). Ovo uključuje strateške savjete, poboljšanje operativnih priručnika i procedura za različite vrste revizije, uključujući korišćenje ad-hoc IT alata, obuke, treninge na random mjestu i jačanje odnosa sa Skupštinom.

- **Podrška jačanju zdravstvenih sistema i ranjivih grupa** (Višekorisićka IPA, 20 miliona eura): 1. Nove intervencije za podršku potrebama ranjivih grupa, posebno starijih i dece; 2. Intervencije za poboljšanje otpornosti zdravstvenih sistema, intenziviranjem postojećeg rada kroz Evropski centar za prevenciju i kontrolu bolesti, kao i novim angažovanjem SZO.
- **Paket ekonomske reaktivacije** (Višekorisićka IPA, 455 miliona eura): Intervencije će podržati oporavak ekonomije i obezbjeđivanje prijeko potrebne likvidnosti finansijskim posrednicima i malim i srednjim preduzećima (MSP) u regionu kroz rad sa međunarodnim finansijskim institucijama (202 miliona eura preorijentacije postojećih programa, plus „novo finansiranje“, uključujući: 95 miliona eura reprogramiranih IPA sredstava, 38 miliona eura iz programa IPA 2020, prilagođenih COVID-19, i 120 miliona eura Garantnog instrumenta za Zapadni Balkan preusmerenih na ublažavanje socijalno-ekonomskih posljedica pandemije).
- Pored toga, razmatra se **paket mjera hitne pomoći posvećene zemljama Zapadnog Balkana**, koji će sprovesti Evropska investiciona banka (EIB), u iznosu od 700 miliona eura. Sredstva će biti dodeljena, ako se zatraže, prevashodno za pomoć zdravstvenom sektoru, malim i srednjim preduzećima i preduzetnicima da prevaziđu probleme likvidnosti prouzrokovane pandemijskom krizom. Pomoć će takođe uključivati ekspertizu EIB-a zajedno sa partnerskim bankama u zemljama korisnicama. Definicija potreba i prioriteta je u toku.
- U vezi s odgovorom međunarodne zajednice, biće osigurana koordinacija između EU i sljedećih organizacija i projekata:
- **Instrument za brzo finansiranje (RFI) (MMF, 30 miliona EUR)** pruža brzi i povoljni pristup finansijskoj pomoći zemljama članicama koje se suočavaju sa hitnim potrebama, bez uspostavljanja standardnog programa MMF-a. Može pružiti podršku za finansiranje širokog spektra hitnih potreba, uključujući one koji nastaju usled šokova cena robe, prirodnih katastrofa, konfliktnih i postkonfliktnih situacija i vanrednih situacija koje su posledica krhkosti ekonomije. Finansijska pomoć u okviru RFI pruža se u obliku neposredne kupovine bez potrebe za cjelovitim standardnim programom. Crna Gora je u aprilu zatražila podršku RFI-ja, a postupak za njeno odobrenje je u toku.
- **Druga garancija zasnovana na politici jačanja otpornosti fiskalnog i finansijskog sektora** (Svjetska banka, 80 miliona eura) korišćena je za aktiviranje zajma od 250 miliona eura od komercijalnih banaka u maju o.g.. Dvanaestogodišnji zajam je povučen sredinom maja, sa 3,63% kamatne stope. Njegovo oslobađanje je uslovljeno sprovođenjem vladinih reformi kako bi se osigurala fiskalna održivost i povećala otpornost finansijskog sektora na potencijalne šokove. Svjetska banka razmatra povećanje garancije za dodatnih 25 miliona eura s ciljem da dodatno olakša pritisak na javne finansije vezan za širenje virusa COVID-19.
- **Podrška reformi sistema za određivanje invaliditeta** (UNDP, 1 milion eura podrške EU): svrha ove akcije je racionalizacija načina na koji se u Crnoj Gori sprovodi nacionalni

sistem utvrđivanja invaliditeta, uz olakšan pristup odgovarajućim uslugama korisnicima. Predviđeni rezultat biće uspostavljanje funkcionalnog nacionalnog sistema utvrđivanja invaliditeta. EU je ovo područje identifikovala kao nedostatno u ukupnom Vladinom programu koji se bavi sistemom socijalnog kartona.

- **Program rodne ravnopravnosti** (UNDP, 0,735 miliona eura podrške EU): projekat se fokusira na 3 oblasti rodne ravnopravnosti: ekonomsko osnaživanje žena, borbu protiv rodno zasnovanog nasilja i političko učešće žena. Aktivnosti uključuju obuku oko 150 žena iz preduzetništva u Podgorici i Nikšiću, uz izradu poslovnih planova. Pored toga, 16 opština izdvojilo je budžetske linije za žensko preduzetništvo (120.000 eura).
- **Zaštita djece od nasilja** (UNICEF, podrška EU u iznosu od 0,3 miliona eura): projekat ima za cilj pružanje kvalitetnih usluga prevencije i zaštite kako bi se djeca efikasno zaštitila od svih oblika nasilja i eksploatacije. Njegov specifični cilj je jačanje kapaciteta socijalne i dečije zaštite, zdravstva, školstva, policije i pravosuđa za sprječavanje i zaštitu djece od nasilja i unapređenje međusektorske saradnje, kako bi se djeci pružila visokokvalitetna, međusektorska podrška. Aktivnosti uključuju unapređenje sistema upravljanja slučajevima i obuku rukovodilaca slučajeva koji rade sa djecom koja su bila izložena nasilju.
- Projekat **Rani razvoj djece u Crnoj Gori** (UNICEF, podrška EU od 1 milion eura) ima za cilj da unaprijedi zdravlje i razvoj djece do 6 godina, uključujući djecu sa invaliditetom, kako bi se ispoljio njihov puni potencijal. Njegov specifični cilj je da osigura da mala djeca, posebno ona koja su najranjivija, i njihovi roditelji/negovatelji budu korisnici kvalitetnih, pravičnih, uzajamno ojačavajućih sistema zdravstva, obrazovanja, socijalne i dečije zaštite. Pored toga, akcija će podržati razvoj prve nacionalne politike u oblasti ranog razvoja djece, sa akcionim planom i jasnim okvirom za praćenje i evaluaciju. Datum početka: 1. avgusta 2020. godine.
- **Podrška preduzetništvu kroz napredne savetodavne i informacione usluge za mala i srednja preduzeća** (Evropska banka za obnovu i razvoj (EBRD), 1,4 miliona eura podrške EU): projekat ima za cilj da poboljša poslovno okruženje i konkurentnost privatnog sektora Crne Gore, pružanjem direktne savjetodavne pomoći za mala i srednja preduzeća i podržavanjem razvoja Jedinствене таčke pristupa poslovnim informacijama.

Spisak akcija predviđenih u okviru odabranih Sektora/Prioriteta:

Sektor/prioritet/akcija	Direktno upravljanje [EUR]	Indirektno upravljanje	
		Sa povjerenim entitetom [EUR]	Sa korisnicom Ipe II [EUR]
Demokratija i uprvljanje			
Instrument za evropsku integraciju	1 715 000	0	0
Obrazovanje, zapošljavanje i socijalne politike			
Podrška odgovoru na krizu izazvanu virusom COVID 19 u Crnoj	28 100 000	200 000	0

Gori.			
UKUPNO	29 815 000	200 000	0

2.2 OPIS I SPROVOĐENJE AKCIJA

Predviđena pomoć Crnoj Gori slijedi uslove i procedure utvrđene restriktivnim mjerama usvojenim u skladu sa članom 215 SFEU².

SEKTOR	<i>Demokratija i upravljanje</i>	1.715.000
Akcija 1	<i>Instrument za evropsku integraciju</i>	1.715.000

(1) Opis akcije, cilja, očekivanih rezultata i ključnih indikatora učinka

- Opis akcije i ciljeva

Ova akcija pruža efektivan i efikasan odgovor na nove prioritete vezane za proces pristupanja EU, kao i za poboljšanje kvaliteta i zrelosti planskih i programskih dokumenata i za podršku efikasnom sprovođenju EU podrške.

Ova akcija se uglavnom fokusira na tehničku podršku i izgradnju kapaciteta u vezi sa procesom pristupanja EU i treba da osigura adekvatnu vidljivost, efikasnost i uticaj aktivnosti koje se finansiraju kroz Ipu II. Instrument za evropsku integraciju pruža fleksibilnu podršku nacionalnim vlastima u cilju rješavanja specifičnih potreba utvrđenih tokom implementacije Ipe II, ali se može koristiti i u ad-hoc okolnostima gdje je potrebna i/ ili predložena EU podrška.

Cilj ove akcije je uspješno sprovođenje procesa pristupanja EU u Crnoj Gori, uključujući usklađenost sa pravilima i standardima u vezi sa kohezionim i strukturnim fondovima.

- Očekivani rezultati i ključni indikatori učinka

Očekivani rezultati ove akcije su:

- R1: Ojačani zakonodavni i institucionalni kapaciteti crnogorske administracije za prenošenje i sprovođenje pravne tekovine EU i kapaciteti za vođenje i realizaciju pristupnih pregovora;
- Razvijeni kapaciteti i pripremljena odgovarajuća dokumentacija za identifikaciju, programiranje, sprovođenje, vidljivost i evaluaciju podrške EU.

Postizanje rezultata predviđenih akcijom mjerit će se sljedećim **indikatorima**:

- Broj projekata koji se fokusiraju na aktivnosti izgradnje kapaciteta u okviru IEI;
- Procenat uspješnosti apliciranja za EUIF;
- Broj akcionih programa koje je usvojila Evropska komisija.

(2) Pretpostavke i uslovi

Pretpostavke za ovu akciju su:

- Kontinuirana posvećenost vladinih struktura procesu pristupanja
- Obezbjedenje adekvatnog kadra za rad u državnoj upravi
- Uspostavljanje i funkcionisanje svih relevantnih koordinacionih mehanizama

² https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/8442/consolidated-list-sanctions_en

- Dostupnost i posvećenost zaposlenih za intervenije u unaprijeđenju kapaciteta

Nepoštovanje gore navedenih zahtjeva može dovesti do povrata sredstava u okviru ovog programa i / ili do realokacije budućeg finansiranja.

(3) Način sprovođenja akcije:

(3)(a) Indirektno upravljanje sa međunarodnim organizacijama

(i) Dio ove akcije može se provesti u indirektnom upravljanju s entitetom kojeg će službe Komisije izabrati koristeći sljedeće kriterijume: priroda akcije, operativni i tehnički kapaciteti, dodatna vrijednost, transparentnost i odsustvo sukoba interesa. Implementacija od strane ovog entiteta podrazumijevaće aktivnosti za koje se smatra da su neophodne za sprovođenje u okviru Indirektnog upravljanja sa međunarodnim organizacijama. Ovakav modalitet doprinijeće postizanju oba rezultata koja su spomenuta u odeljku (1). Njegova upotreba zavisice od potreba i zahtjeva korisnika.

(3)(b) Direktno upravljanje (projektni pristup)

Nabavke:

Predviđene nabavke doprinijeće postizanju svih rezultata akcije. Akcija pruža fleksibilnu podršku nacionalnim vlastima koja ima za cilj da odgovori na posebne potrebe utvrđene tokom implementacije IPA II programa, uključujući ad hoc zahtjeve. Obim pokriven nabavkom zavisice od konkretnog zahtjeva korisnika.

Iznos rezervisan za nabavke: 1.000.000 eura.

Grantovi

a) **Svrha grantova:**

Potencijalni grantovi mogu se odnositi na sve ciljeve i rezultate akcije u zavisnosti od specifičnog zahtjeva korisnika.

U slučaju tvining ugovora, cilj bi bio pružanje podrške zakonodavnim i institucionalnim kapacitetima crnogorske administracije za prenošenje i sprovođenje pravne tekovine EU i kapaciteta za vođenje i sprovođenje pregovora o pristupanju.

b) **Ciljne grupe korisnika:**

U slučaju granta:

Pravna lica, fizička lica ili udruženja bez pravnog statusa, lokalne vlasti, javna tela, međunarodne organizacije.

U slučaju tvininga:

Kandidati moraju biti uprave država članica EU ili njihova ovlašćena tijela.

Iznos rezervisan za grantove: 715.000 eura

(4) Obim geografske prihvatljivosti za nabavke i grantove

Geografska prihvatljivost u pogledu mjesta osnivanja za učešće u postupcima nabavke i dodeljivanjem grantova i u pogledu porijekla nabavljene robe, kako je utvrđeno u osnovnom

aktu i utvrđeno u odgovarajućim ugovornim dokumentima, primenjivaće se u skladu sa sledećim odredbama.

- a) Odgovorni službenik Komisije za ovjeravanje može proširiti geografsku prihvatljivost na osnovu hitnosti ili nedostupnosti proizvoda i usluga na tržištima dotičnih država ili u drugim propisno utemeljenim slučajevima kada bi pravila prihvatljivosti onemogućila ili izuzetno otežala realizaciju ove akcije.

SEKTOR	Obrazovanje, zapošljavanje i socijalne politike	28.300.000 eura
Akcija 2	Podrška odgovoru na krizu izazvanu virusom COVID 19 u Crnoj Gori.	28.300.000 eura

(1) Opis akcije, cilja, očekivanih rezultata i ključnih indikatora učinka

- Akcija se sastoji od novog ugovora o budžetskoj podršci (Ugovor o otpornosti)³.
- **Cilj** akcije je ublažavanje uticaja krize izazvane COVID-19 u Crnoj Gori.
- **Specifični ciljevi** su trostruki: da se smanje negativni efekti krize na ekonomiju; očuvanje ranjivih socijalnih grupa od razarajućih efekata krize i garantovanje njihovog stalnog pristupa osnovnim socijalnim uslugama; povećanje pristupa ranjivih preduzeća ekonomskim olakšicama.
- Očekivani rezultati i ključni indikatori učinka

Očekivani rezultati ove akcije su:

- R1: *Negativni efekti krize na ekonomiju su smanjeni*
- R2: *Osetljive društvene grupe su sačuvane od rušilačkih efekata krize*
- R3: *Pristup ugroženih preduzeća ekonomskom oporavku je povećan*

Ostvarivanje rezultata predviđenih Akcijom mjeriće se sledećim **indikatorima**:

Za R1:

- Broj subvencionisanih plata
- Broj korisnika vladinih mjera reakcije

Za R2:

- Broj korisnika socijalne kartice*

³ NB: Ova akcija se obuhvata, pored GAP 2016, takođe GAP 2019 i GAP 2020. Sredstva su povučena iz tri različite odluke: GAP 2016 (Odluka C/2016/8226): 5.334.025 eura; GAP 2019 (Odluka C/2019/8343): 28.300.000; GAP 2020 (Odluka C/2020/447): 6.865.975. Ukupan iznos za akciju je 40.500.000 (EU doprinos).

- Broj slučajeva unesenih u sistem upravljanja slučajem
- Iznos socijalnih davanja kao % državnog budžeta
- Broj nezaposlenih*

Za R3:

- Broj korisnika šema grantova*
- Broj preduzeća koja mogu pristupiti kreditnim instrumentima*
- Broj preduzeća koja mogu pristupiti nefinansijskim uslugama*

(* Indikator će se podijeliti po polu i etničkoj pripadnosti, kad god je to moguće)

(1) Pretpostavke i uslovi

Pretpostavke za ovu akciju su:

- Država ostaje politički stabilna.
- Obećane intervencije MMF-a i Svjetske banke i makrofinansijska podrška EU ostvariće se do kraja 2020. godine.
- Nacionalne vlasti imaju sposobnost stvaranja i brze implementacije šeme grantova u korist mikro i malih preduzeća.
- Bez obzira na moguće situacije *više sile*, okolnosti treba da omoguće tehničku podršku za nastavak i pomoć pri finaliziranju akcija pokrenutih 2019. godine
- Crnogorske vlasti će koristiti sredstva koja su obezbjeđena kroz ovaj program budžetske podrške za povećanje otpornosti države na spoljašnje šokove i očuvanje pristupa stanovništva osnovnim uslugama

Nepoštovanje gore navedenih zahtjeva može dovesti do povraćaja sredstava u okviru ovog programa i/ili preraspodjele budućeg finansiranja.

(3) Način sprovođenja akcije:

(3)(a) Indirektno upravljanje sa međunarodnim organizacijama

U okviru ove budžetske podrške, komplementarna aktivnost podrške će biti sprovedena u saradnji sa Međunarodnom organizacijom rada (ILO).

Ovaj način implementacije podrazumijeva povjeravanje izvršavanja budžeta odabranoj organizaciji. ILO će u bliskoj saradnji sa korisnicima sprovesti aktivnosti usmjerene na jačanje kapaciteta Ministarstva rada i socijalnog staranja, Zavoda za zapošljavanje Crne Gore i drugih institucija (npr. Ministarstvo prosvjete, Centar za socijalni rad, Uprave za inspeksijske poslove, Socijalnog savjeta, Savjeta za konkurentnost i drugih) u vezi sa poboljšanjem pristupa tržištu rada ranjivih kategorija stanovništva identifikovanih u odgovoru na COVID-19. Pored toga, ILO će predložiti nove mjere politike usmerene na ugrožene grupe.

Planirani doprinos EU će biti 200.000 eura.

Organizacija kojoj će biti povjereno upravljanje je izabrana na osnovu sljedećih kriterijuma:

- Kancelarija ILO-a za Centralnu i Istočnu Evropu (CEE) pruža savjetodavne usluge vladama, organizacijama poslodavaca i radnika u regionu. ILO upravlja širokim spektrom programa i projekata u srednjoj i istočnoj Evropi koji se fokusiraju na međunarodne standarde rada, otvaranje radnih mesta, socijalnu sigurnost, socijalni dijalog, jednakost i zabranu diskriminacije na radu.
- ILO je dugoročno posvećena saradnji sa crnogorskim vlastima i Delegacijom Evropske unije u Crnoj Gori.
- U pogledu operativnih kapaciteta, ILO ima značajno iskustvo u radu u oblastima: podrške javnim službama za zapošljavanje ranjivih grupa, kao što su osobe sa invaliditetom, dugoročno nezaposleni ili mladi; modernizacije procesa administracije na tržištu rada digitalizacijom; jačanja inspekcija rada i uspostavljanja socijalnih i ekonomskih savjeta. Pored toga, ILO će pomoći u postavljanju temelja za mirno posredovanje u radnim sprovima, podržavajući organizacije poslodavaca u poboljšanju poslovnog okruženja. U toku je ILO projekat broj 2018/403-957 „Unapređenje upravljanja tržištem rada kroz efikasan socijalni dijalog o reformama rada“ koji finansira EU, čime se dodatno potvrđuje njegova nadležnost u ovoj oblasti, što donosi dodatnu vrijednost. Akcija predviđena trenutnim sektorskim programom budžetske podrške imala bi uticaj na saradnju sa korisnicima, povećala bi efikasnost i smanjila transakcione troškove. Korisnicima će biti od koristi i stečeno znanje i mreža koju je ILO već uspostavila na nacionalnom i međunarodnom nivou.
- ILO će osigurati da projektne aktivnosti budu u potpunosti usklađene sa dosad finansiranim aktivnostima i radiće na jačanju komplementarnosti i sinergije aktivnosti koje sprovode različiti partneri u sektoru.

U slučaju da je potrebna zamjena navedene organizacije, službe Komisije mogu izabrati zamjenu na osnovu istih kriterijuma.

(ii) Ukoliko pregovori sa gore navedenom organizacijom ne uspiju, dio ove akcije može biti implementiran u direktnom upravljanju u skladu sa načinima sprovođenja opisanim u sekciji (3)(b).

(3)(b) Direktno upravljanje (projektni pristup)

Nabavke:

- **Vidljivost i komunikacija budžetske podrške** (horizontalna aktivnost)
Opis: vidljivost i komunikacija akcije ima za cilj da naglasi relevantnim ciljnim grupama koristi i uticaj intervencija EU i promoviše transparentnost korišćenja sredstava.
Vrijednosti: 10.000
- **Srednjorična evaluacija budžetske podrške** (horizontalna aktivnost)
Opis: evaluacija će se vršiti u svrhu jačanja odgovornosti i učenja na različitim nivoima (uključujući reviziju politika), posebno uzimajući u obzir uticaj javnih troškova na krajnje korisnike identifikovane u akciji i sposobnost državnih organa da odgovore na nepoznate izazove uzrokovane pandemijskom krizom.
Vrijednost: 90.000 eura

Iznos rezervisan za nabavke: 100.000 eura.

Ukoliko sporazum o povjeravanju budžeta sa ILO ne bude sklopljen, na način kako je opisano u sekciji (3)(a) Indirektno upravljanje sa međunarodnim organizacijama, kao rezervna opcija biće korišćeno direktno upravljanje, a procedura nabavki će biti pokrenuta sa istim ciljem, u iznosu od 200.000 eura, u kojem slučaju će iznos rezervisan za nabavke biti: 300.000 eura.

(3)(c) Direktno upravljanje kroz budžetsku podršku

a) Prihvatljivost za budžetsku podršku

- Zadovoljavajući napredak u implementaciji mjera reakcije vlade na COVID-19 i njihov kontinuirani kredibilitet i relevantnost;
- Održavanje kredibilne i relevantne makroekonomske politike orijentisane na stabilnost ili napredak ostvaren u smanjenju neravnoteža;
- Zadovoljavajući napredak u sprovođenju reformi za poboljšanje upravljanja javnim finansijama, uključujući mobilizaciju domaćih prihoda i kontinuiranu relevantnost i kredibilitet programa reformi;
- Zadovoljavajući napredak u pogledu dostupnosti javnosti dostupnih, pravovremenih, sveobuhvatnih i blagovremenih budžetskih informacija.

Pregled kriterijuma prihvatljivosti:

- Javne politike

Nakon izbijanja pandemije COVID-19, Vlada je na zdravstvenu vanrednu situaciju reagovala „Planom pripremljenosti i reagovanja u državi“, koji je predstavljen 27. marta, sa ukupnim troškovima od 59 miliona eura u prva tri mjeseca primjene. Plan, pripremljen u saradnji sa Svjetskom zdravstvenom organizacijom, obuhvatio je trenutne zdravstvene prioritete, sa određenim fokusom na društvene implikacije krize. Planom su izložene neophodne sanitarne i zdravstvene mjere, uključujući akcije za jačanje osnovnih kapaciteta u skladu sa Međunarodnim zdravstvenim propisima i za jačanje kapaciteta za rano otkrivanje i praćenje javnih zdravstvenih službi i drugih partnera.

Nacionalne vlasti usvojile su dva fiskalna stimulativna paketa, sa ciljem da ublaže značajne efekte krize na rast i zapošljavanje. Vlada je 19. marta usvojila prvi paket mjera sa procijenjenim troškovima od ca. 2,1% BDP-a. Mjere su se uglavnom fokusirale na poboljšanje kapaciteta za snabdjevanje i zdravstveni sektor smanjenjem dnevnog trošenja budžeta, odlaganje obaveza plaćanja poreza i socijalnog osiguranja na 90 dana. Obuhvaćeno je i odloženo plaćanje zakupa imovine u državnom vlasništvu, moratorijum na otplatu kredita do 90 dana i davanje kompanijama pristupa subvencionisanom kreditu preko Invercionog razvojnog fonda radi poboljšanja njihove likvidnosti.

Drugi paket mjera usvojen je 24. aprila i njegov procijenjeni budžetski trošak je oko 75 miliona eura (ili oko 1,5% BDP-a). Omogućene su dvomjesečne subvencije plata do 100% minimalne plate za kompanije čiji je rad bio zabranjen, 70% subvencije plata zaposlenima na plaćenom odsustvu, u karantinu ili izolaciji, 50% minimalne plate za kompanije u pogođenim (ranjivim) sektorima, šestomjesečne subvencije plata od 70% minimalne zarade za novoprijavljena radna mjesta i proporcionalno oslobađanje poreza i doprinosa na subvencionisane zarade. Takođe je uključena podrška poljoprivredi i ribarstvu i jednokratna

pomoć za penzionere, registrovane nezaposlene i ugrožene grupe. Uporedo sa drugim paketom mjera, vlada je smanjila plate najviših javnih funkcionera tokom dva mjeseca sa ciljem da se oslobode resursi za krizne mjere.

Treći komplementarni paket mjera najavljen je za sredinu juna 2020. godine, nakon usvajanja rebalansa budžeta za 2020. godinu. Planirano je da novi paket mjera bude fokusiran na investicije i finansijsku podršku realnoj ekonomiji, posebno turističkom sektoru. Imajući u vidu veliku neformalnu ekonomiju, koja se procenjuje na između 25% i 30% BDP-a, nove mjere podrške treba da obuhvate zaposlene i kompanije iz ovog segmenta ekonomije da bi se osigurala njihova formalizacija i socijalna uključenost.

- Makroekonomska politika

Već prije izbijanja krize COVID-19, ekonomska aktivnost je počela da usporava kako je rast investicija znatno opao. Nakon snažnog rasta realnog BDP-a u 2017. i 2018. godini, stopa privredne ekspanzije usporila je na 3,6% u 2019. godini. Usporavanje odražava pad investicija nakon završetka velikih infrastrukturnih projekata. U međuvremenu, privatna potrošnja postala je glavni pokretač rasta, podstaknut snažnim turističkim performansama, rastom zaposlenosti i povećanjem kredita domaćinstvima. Snažna domaća potražnja i velika zavisnost od uvoza nastavili su da podstiču veoma veliki deficit tekućeg računa. U 2019. godini deficit tekućeg računa iznosio je 15,2% BDP-a, što je znatan rast u odnosu na 10,1% BDP-a koji je zabilježen u 2015. Uprkos bržem rastu izvoza robe, trgovinski deficit se u posljednjih pet godina povećao za 2 procentna poena, na 42,1% BDP-a, što je odraz ekonomije koja zavisi od uvoza i uticaja investicionog ciklusa. Inflacija je usporila u 2019. i početkom 2020. godine. Ekonomski rast, reforma socijalnih naknada za majke i podrška mladim nezaposlenima pomogli su poboljšanju uslova na tržištu rada. Međutim, zaustavljanje ekonomskih aktivnosti koje je u martu uvedeno radi suzbijanja COVID-19 negativno je uticalo na tržište rada. Stopa nezaposlenosti je u aprilu porasla na 17,4%, u odnosu na 15,3% u martu i 16,4% godinu dana ranije.

Značajna potrošnja javnih investicija i povrat poreskih zaostalih obaveza smanjili su budžetski deficit. Bilans budžeta se značajno poboljšao u poslednje dvije godine zahvaljujući fiskalnim mjerama uvedenim od 2017. godine. Budžetski deficit se smanjio na 2% BDP-a u 2019. godini, što je pad od 3,9% godinu dana ranije zbog poboljšane naplate poreza. Budžet za 2020., usvojen 27. decembra 2019., uveo je niz ad-hoc povećanja troškova u ukupnom iznosu od 2% BDP-a, uključujući 9% povećanje plata za javno zdravstvo i obrazovanje, dodatna sredstva za kupovinu lijekova, otpisivanje dugovanja od strane nacionalnog avioprevoznika i prenošenja potrošenih sredstava za izgradnju autoputa. Sve u svemu, budžet za 2020. ciljao je deficit od 1% BDP-a, znatno ispod gornje granice fiskalnih pravila od 3%, ali primjetno je odstupanje od 0. 2% suficita planiranog u Programu ekonomskih reformi za 2019. godinu. Međutim, COVID-19 je poremetio planove budžeta, utičući na javne finansije trostrukim šokom: kolapsom poreskih prihoda zbog prekida ekonomske aktivnosti, naglim porastom izdataka za zdravstvo i potrebom da se finansiraju mjere podrške za očuvanje ekonomije. Nivo javnog duga nastavio je da raste sa već visokog, dijelom zahvaljujući operacijama upravljanja obavezama, što je smanjilo rizike refinansiranja. Nakon usvajanja

nove srednjoročne strategije upravljanja dugom u aprilu 2018. godine, Vlada je aktivnije upravljala svojim portfoliom javnog duga.

Sve u svemu, očekuje se da pandemija COVID-19 gurne Crnu Goru u dublju recesiju od svjetske finansijske krize u 2009. godini. Putovanja i turizam, kao kritični pokretač rasta zemlje koji čine oko 25% BDP-a Crne Gore, biće naročito pod uticajem. Rast javnog duga bi djelimično bio ograničen u 2020. godini zbog korišćenja državnih rezervi koje su sačinjene za plaćanje dospelog duga u 2020. i 2021. godini. Prema rebalansu budžeta za 2020. godinu, procenjeni manjak u državnoj blagajni iznosiće 877,5 miliona evra, uključujući sredstva potrebna za otplatu dospjelih obaveza u 2021. Od tog iznosa, oko 500 miliona eura biće obezbijeđeno kroz aranžmane sa finansijskim institucijama, a 250 miliona eura kroz zagarantovani udruženi zajam kod Svjetske banke već je osiguran.

Planirana podrška EU u iznosu od 100 miliona eura (budžetska podrška 40 miliona eura i makrofinansijska pomoć u iznosu od 60 miliona eura) biće stoga ključna za podršku platnom bilansu i dodatno zatvaranje jaza u finansiranju.

Odgovor na krizu ocjenjuje se relevantnim i vjerodostojnim za obnavljanje ključnih makroekonomskih ravnoteža. Pomno praćenje situacije vršiće se u koordinaciji sa MMF-om i drugim partnerima poput Svjetske banke i UNDP-a.

- Upravljanje javnim finansijama

Crna Gora je u decembru 2015. godine usvojila višegodišnji program reforme upravljanja javnim finansijama (2016–2020) koji rješava nekoliko ključnih slabosti budžetskog sistema. Ciljevi strategije su dvostruki: a) ojačati kapacitete za prepoznavanje, sprečavanje i upravljanje fiskalnim rizicima, prekomjernim fiskalnim deficitom i štetnim makroekonomskim neravnotežama b) Osigurati da je javna potrošnja strukturisana na način koji utiče na maksimalni razvojni uticaj na nacionalnu ekonomiju i osigurava bolji kvalitet života građanima.

Crna Gora je prošla novu PEFA procjenu u 2019. godini koja pokriva performanse sistema PFM u fiskalnim 2016., 2017. i 2018. godinama, a koju je sprovela Svjetska banka koristeći najnoviju PEFA metodologiju. U poređenju sa PEFA 2009 i 2013, rezultati PEFA 2019 pokazuju opštu tendenciju poboljšanja. Glavni napredak u radu primjećen je u (i) pouzdanosti budžeta (ii) opsegu neprijavljenih državnih aktivnosti (iii) registraciji poreskih obveznika i procjeni poreza (iv) procedurama ugovaranja i izvještavanja o dugu i izdavanju garancija (v) poboljšanju upravljanja nabavkama (vi) efikasnim internim kontrolama (vii) ojačana unutrašnja revizija, spoljna revizija i parlamentarni nadzor. Nadgledanje fiskalnih rizika koji proizilaze iz lokalnih uprava od strane centralne vlade se pogoršalo.

Glavne slabosti povezane su sa srednjoročnim budžetskim planiranjem, slaba povezanost sa strateškim planiranjem i nedostatak praćenja i izvještavanja o potencijalnim fiskalnim rizicima. Izvršenje budžeta pati od slabe posvećenosti i upravljanja gotovinom, ograničenog upravljanja javnim sredstvima i kapitalnim investicijama. Program reformi PFM-a za period 2016-2020 pokazao je umjerenu stopu primjene tokom prvih godina, ali nastavlja da rješava neke ključne slabosti sistema PFM-a i dalje ostaje relevantan, što potvrđuju i rezultati tekuće

PEFA vježbe. Glavna dostignuća od 2019. godine prijavljena su u sledećim oblastima: povećani kapacitet za javnu unutrašnju finansijsku kontrolu, spoljnu reviziju i upravljanje dugom; poboljšan je makroekonomski model; poreska administracija i operacije prikupljanja prihoda postale su efikasnije. Crnogorske vlasti nastavljaju da rade na nekim ključnim reformskim aktivnostima, snažno podržane postojećom spoljnom podrškom, i postoje razumni dokazi da ih ova budžetska podrška i paralelna operacija makrofinansijske podrške mogu dodatno podstaći da nastave na putu reformi.

- Budžetska transparentnost i nadgledanje budžeta

Početna tačka za budžetsku transparentnost i dalje se ispunjava, jer je Vlada Crne Gore blagovremeno objavila 5 osnovnih budžetskih dokumenata:

1. Godišnji predlog budžeta za 2020. godinu Vlada je podnijela Skupštini 15.11.2019. i kompletna dokumentacija tog dana objavljena je na internet stranici Skupštine.
2. Zakon o budžetu za 2020. godinu usvojen je 27.12.2019. i objavljen je 30.12.2019. u Službenom listu Crne Gore br. 4/9/2019.
3. Izveštaji o izvršenju budžeta u toku godine dostupni su javnosti sa skoro dva meseca zakašnjenja (posljednji je objavljen krajem aprila 2020.)
4. Godišnji izveštaj o izvršenju budžeta za 2019. godinu objavljen je na internet stranici Ministarstva finansija u martu 2020. godine.
5. Izveštaj o reviziji završnih računa budžeta za 2018. godinu objavljen je na internet stranici Državne revizorske institucije 14.10.2019.

Pored navedenog, Vlada Crne Gore izdaje i druge relevantne dokumente, kao što su: predbudžetski izveštaji, drugi izveštaji vanjske revizije (izveštaji DRI) i sažetak predloga budžeta.

Sve u svemu, PEFA 2019 je ocjenila da su osnove PFM sistema uspostavljene sa glavnim funkcijama koje se mjere visokim rezultatima. To se odnosi na pripremu i pouzdanost budžeta, transparentnost budžetskih i fiskalnih informacija, mobilizaciju prihoda i izvršenje budžeta, unutrašnju kontrolu i unutrašnju reviziju, spoljnu reviziju i parlamentarni nadzor. Ipak, naprednije komponente PFM-a pokazuju potrebe za daljim usavršavanjem i stalnim pojačanjem.

Crna Gora je dobila 44,43 od mogućih 100 u Indeksu otvorenog budžeta i klasifikovana je kao država sa ograničenom otvorenošću budžeta i ukupnom pripadnošću grupi država sa nedovoljnom transparentnošću budžeta. Ipak, rezultati su iznad prosjeka koji je zabilježen u regionu. U novembru 2018. godine Crna Gora je ponovo stekla svoj aktivni status u inicijativi Partnerstvo otvorenih vlada (POV).

Kriza COVID-19 i predstojeći izbori u septembru 2020. mogu izazvati odlaganja u procesu odobravanja budžeta. Izuzetni postupci ili odstupanja koja su vlasti koristile tokom krize COVID-19 trebalo bi se pažljivo nadgledati i preduzeti potrebne zaštitne mjere/mjere nadzora u skladu sa regulatornim okvirom. Rashodi moraju biti pravilno evidentirani, jer će najvjerojatnije dovesti do zaostalih plaćanja. Isto se odnosi i na prihod, kao rezultat poreske olakšice dodijeljene preduzećima. Treba osigurati transparentnost u vezi sa izuzetnim

mjerama u nadgledanju i izvještavanju i u njihovu primjenu treba uključiti nadzorna/antikorupciona/ tijela za prečavanje prevara.

b) Ciljevi

Glavni cilj akcije je smanjenje uticaja COVID 19 krize na Crnu Goru.

Specifični ciljevi su trostrukih:

- Ublažavanje negativnih efekata krize na ekonomiju;
- Da se zaštite ranjive socijalne grupe od razarajućih efekata krize i da im se garantuje stalni pristup osnovnim socijalnim uslugama;
- Podržati oporavak i razvoj ranjivih MSP, posebno koja su u vlasništvu žena.

c) Očekivani rezultati

Očekivani rezultati ove akcije su:

- R1: *Negativni efekti krize na ekonomiju su smanjeni*
- R2: *Ranjive socijalne grupe su sačuvane od razarajućih efekata krize*
- R3: *Povećava se pristup ranjivih preduzeća ekonomskim olakšicama*

d) Glavne aktivnosti budžetske podrške

Glavne aktivnosti za sprovođenje paketa budžetske podrške su dijalog o politici, finansijski prenos, procjena učinka, izvještavanje i razvoj kapaciteta.

Uključivanje u dijalog oko uslova i prioriteta reforme vlade, verifikacija uslova i plaćanje budžetske podrške.

e) Komplementarne akcije

Pod ukupnim iznosom mobilizovanih sredstava za ovu akciju budžetske podrške, predviđeno je da se ukupno 500.000 eura utroši za komplementarne akcije kao i za horizontalne aktivnosti, npr. komunikaciju/ aktivnosti vidljivosti i evaluacije. U okviru ovog **Godišnjeg akcionog programa** trebalo bi pokriti ukupno 200.000 eura kako je objašnjeno u poglavlju (3)(a) gore.

Ukupan iznos dodijeljen za budžetsku podršku, uključujući komplementarne i horizontalne akcije, je 40,5 miliona eura. U okviru ovog **Godišnjeg akcionog programa** predviđeno je ukupno **28.000.000 eura** za finansiranje fiksne tranše budžetske podrške.

(4) Obim geografske prihvatljivosti za nabavke i grantove

Primjenjuje se geografska prihvatljivost u pogledu mjesta osnivanja za učešće u postupcima nabavke i dodjeli grantova i u pogledu porijekla nabavki kako je utvrđeno u osnovnom dokumentu i utvrđeno u odgovarajućim ugovornim dokumentima, podložno sljedećim odredbama.

- a) Nadležni službenik Komisije može proširiti geografsku prihvatljivost na osnovu hitnosti ili nedostupnosti proizvoda i usluga na tržištima dotičnih država ili u drugim

propisno utemeljenim slučajevima u kojima bi pravila prihvatljivosti otežali ili onemogućili ovu akciju.

3 BUDŽET

3.1 INDIKATIVNA BUDŽETSKA TABELA – GODIŠNJI AKCIONI PROGRAM ZA CRNU GORU

		Indirektno upravljanje		Direktno upravljanje	Ukupni doprinos EU (EUR)	Doprinos korisnika Ipe II ili treće strane (EUR)	Ukupno(EUR)
		sa IPA II korisnikom	sa povjerenim entitetom				
		doprinos EU (EUR)	doprinos EU (EUR)	doprinos EU (EUR)			
Cilj 1	01 Demokracija i upravljanje	0	0	1.715.000	1.715.000	0	1.715.000
	Akcija 1-Instrument za evropske integraciju	0	0	1.715.000	1.715.000	0	1.715.000
Cilj 2	07 Obrazovanje, zapošljavanje i socijalne politike	0	200.000	28.100.000	28.300.000	0	28.300.000
	Akcija 2 - Podrška odgovoru na krizu izazvanu virusom COVID 19 u Crnoj Gori	0	200.000	28.100.000	28.300.000	0	28.300.000
TOTAL		0	200.000	29.815.000	30.015.000	0	30.015.000

4 NAČINI PRAĆENJA RADA

Kao dio okvira za mjerenje učinka, Komisija će pratiti i ocjenjivati napredak ka postizanju specifičnih ciljeva utvrđenih u Uredbi Ipe II na osnovu unaprijed definisanih, jasnih i transparentnih mjerljivih indikatora. Izvještaji o napretku iz člana 4 Uredbe o programu Ipe II uzimaju se kao referentna tačka u procjeni rezultata pomoći Ipe II.

Komisija će prikupiti podatke o učinku (indikatore procesa, rezultata i ishoda) iz svih izvora, koji će biti objedinjeni i analizirani u smislu praćenja napretka u odnosu na ciljeve i srednjoročne pokazatelje utvrđene za svaku od aktivnosti ovog programa, kao i Indikativnog strategijskog dokumenta.

U specifičnom kontekstu indirektnog upravljanja od strane države korisnice Ipe II, nacionalni IPA koordinatori (NIPAK) će prikupiti informacije o učinku akcija i programa (procesni, izlazni i indikatori ishoda) i koordinisati prikupljanje i obradu podataka za indikatore koji dolaze iz nacionalnih izvora.

Sveukupni napredak će se pratiti sljedećim sredstvima: a) sistem monitoringa usmjerenog na rezultate (ROM); b) samostalni monitoring IPA II korisnika; c) samonadgledanje od strane delegacije EU; d) zajednički monitoring od strane Generalnog direktorata Evropske komisije za susjedstvo i pregovore o proširenju i IPA II korisnika, pri čemu će se usklađenost, koherentnost, efektivnost, efikasnost i koordinacija u sprovođenju finansijske pomoći redovno pratiti od strane IPA II Odbora za praćenje, uz podršku Sektorskih nadglednih odbora, koji će osigurati proces praćenja na nivou sektora.

5 EVALUACIJA

Uzimajući u obzir važnost akcije, za ovu akciju ili njene komponente vršiće se srednjoročna evaluacija angažovanjem nezavisnih konsultanata koje ugovara Komisija.

Evaluacija će se obavljati radi rešavanja problema i formisanja naučenih lekcija, posebno u pogledu formulisanja budućih programa u istom sektoru.

Komisija će obavijestiti partnera za sprovođenje najmanje tri meseca unaprijed o datumima predviđenim za evaluacijske misije. Partner za implementaciju će efikasno i djelotvorno sarađivati sa stručnjacima za evaluaciju, a između ostalog im pružati sve potrebne informacije i dokumentaciju, kao i pristup projektnim prostorijama i aktivnostima.

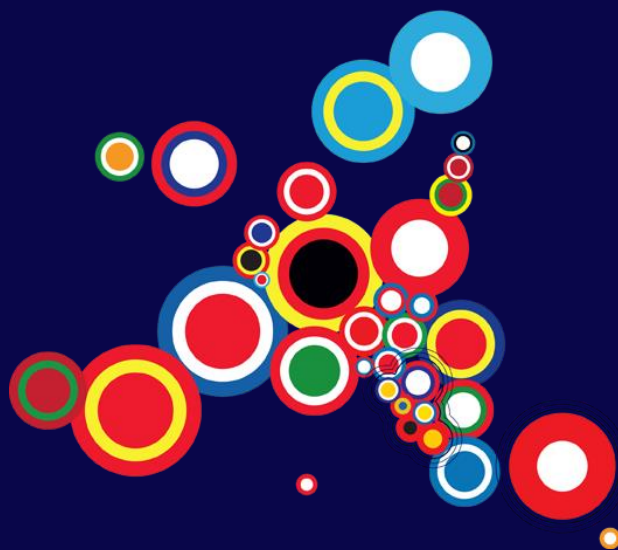
Evaluacioni izvještaji će biti dostavljen državi korisnici Ipe II i drugim ključnim zainteresovanim stranama. Partner zadužen za sprovođenje i Komisija analiziraju zaključke i preporuke evaluacija i, gdje je to potrebno, u dogovoru s državom korisnicom Ipe II, zajednički odlučuju o daljim aktivnostima koje treba preduzeti i svim potrebnim prilagođavanjima, uključujući, ako je potrebno, preorijentaciju projekta.

INSTRUMENT PRETPRISTUPNE PODRŠKE (IPA II) 2014-2020

ANEKS IA BUDGETSKE PODRŠKE

Finansijskog sporazuma za 2016, 2019 i 2020. godinu

Sadržaj akcije

Opšti cilj ovog programa budžetske podrške je ublažavanje uticaja krize COVID-19 u Crnoj Gori.

Specifični ciljevi akcije su trostruki: smanjenje negativnih efekata krize na ekonomiju; očuvanje ranjivih socijalnih grupa od razarajućih efekata krize i garantovanje kontinuiranog pristupa osnovnim socijalnim uslugama; povećan pristup ranjivih preduzeća ekonomskim olakšicama.

Specifični indikatori i ciljani dijalog o politikama ublažit će rizike povezane s ovim programom. *Ad hoc* dopunske mjere povećaće kapacitete nacionalnih vlasti da se suoče sa posljedicama krize. Program je komplementaran sa ostalim postojećim akcijama koje sprovode EU i druge međunarodne organizacije. Jaka koordinacija sa donatorima, sa evropskom makrofinansijskom pomoći i sa evropskom regionalnom pomoći maksimalizovaće uticaj operacije i efikasnost podrške Evropske komisije protiv pandemijske krize.

Informacija o akciji	
Naziv akcionog programa	Godišnji akcioni program IPA II za godine 2016, 2019 i 2020
Naziv akcije	Podrška odgovoru na krizu izazvanu virusom COVID-19 u Crnoj Gori
Identifikacioni broj akcije	IPA/2016/037-896. 03/ME/ Podrška odgovoru na krizu izazvanu virusom COVID-19 u Crnoj Gori IPA/2019/041-169. 02/ME Podrška odgovoru na krizu izazvanu virusom COVID-19 u Crnoj Gori IPA/2020/042-145. 06/ME/ Podrška odgovoru na krizu izazvanu virusom COVID-19 u Crnoj Gori
Informacija o sektoru	
IPA II sektor	Odgovor na krizu izazvanu virusom COVID-19
DAC Sector	15110 – Sektor javne politike i administrativno upravljanje
Budžet	
Ukupni troškovi	40.500.000 eura
EU doprinos	40.500.000 eura
Budžetska linija(e)	22.02 01 02
Upravljanje i sprovođenje	
Vid sprovođenja	I. Direktno: Ugovor o izgradnji države i osnaživanju, Direktno: ugovor o pružanju usluga kao podrška definisanju Ministarstva rada i socijalnog staranja prilikom sprovođenja niza aktivnih mjera na tržištu rada za one koji su izgubili posao zbog pandemije II. Indirektno upravljanje od strane Međunarodne organizacije rada (MOR) za komplementarne aktivnosti: podrška definisanju Ministarstva rada i socijalnog staranja u sprovođenju niza aktivnih mjera na tržištu rada za one koji su izgubili posao zbog pandemije
<i>Direktno upravljanje</i> EU Delegacija <i>Indirektno upravljanje:</i> Nacionalni organ ili drugo izvršno tijelo	Delegacija EU u Crnoj Gori Međunarodna organizacija rada (MOR)
Odgovorni za sprovođenje	Herman Špic (šef Sektora kooperacija) Andreas Glac (šef Sektora za finansije, ugovaranje i reviziju)
Lokacija	
Oblast koja ima koristi od akcije	Crna Gora
Vremenski okvir	
Krajnji rok za zaključivanje Finansijskih sporazuma sa državom korisnicom Ipe II	GAP 2016: Finansijski sporazum je potpisan 22/12/2017. godine GAP 2019: najkasnije 15. novembra 2020. godine GAP 2020: najkasnije 15. novembra 2020. godine

Krajnji rok za zaključivanje ugovora o doprinosu/ delegiranih sporazuma, ugovora o nabavci i dodjeli bespovratnih sredstava	GAP 2016: 3 godine od dana zaključenja Finansijskog sporazuma, s izuzetkom slučajeva iz člana 189 stav 2 Finansijske regulative. ¹ GAP 2019 i GAP 2020: 3 godine od dana zaključenja odgovarajućeg Finansijskog sporazuma, s izuzetkom slučajeva iz člana 114 stav 2 Finansijske regulative. ²		
Krajnji rok za operativno sprovođenje	6 godina od dana zaključenja Finansijskog sporazuma		
Krajnji rok za sprovođenje Finansijskog sporazuma (datum do kog sredstva alocirana za ovaj program treba da budu povučena a program zatvoren)	12 godina od dana zaključenja Finansijskog sporazuma		
Ciljevi politika/ Markeri (DAC forma)			
Opšti ciljevi politika	Nijesu targetirani	Značajan cilj	Glavni cilj
Participativni razvoj / dobro upravljanje	☐	☐	X
Pomoć životnoj sredini	X	☐	☐
Rodna ravnopravnost (uključujući žene u razvoju)	☐	X	☐
Razvoj trgovine	X	☐	☐
Reproduktivno zdravlje, majčinstvo, novorođenčad i zdravlje djeteta	☐	X	☐
Markeri RIO Konvencije	Nijesu targetirani	Značajan cilj	Glavni cilj
Biološka raznovrsnost	X	☐	☐
Borba protiv dezertifikacije	X	☐	☐
Ublažavanje klimatskih promjena	X	☐	☐
Adaptacija na klimatske promjene	X	☐	☐
Unutrašnji markeri³			
Migracije ⁴	☐	X	☐
Odgovor na COVID-19	☐	☐	X

¹ Uredba (EU, Euratom) br. 966/2012 Evropskog parlamenta i Savjeta od 25. oktobra 2012. godine o finansijskim pravilima koja se primenjuju na opšti budžet Unije i stavljanju van snage Uredbe Savjeta (EZ, Euratom) br. 1605/2002, SL L 298, 26.10.2012., str.1.

² Uredba (EU, Euratom) br. 2018/1046 Evropskog parlamenta i Savjeta od 18. jula 2018. godine o finansijskim pravilima koja se primenjuju na opšti budžet Unije i stavljanju van snage Uredbe (EU, Euratom) br. 966/2012, SL-L 193, 30.07.2018., str.1.

³ Ovi markeri imaju različiti opseg/ obrazloženje od DAC kodova. Kriterijumi za objavljivanje u vezi sa kodiranjem finansijske propasti u CRIS / ABAC.

⁴ Pogledati napomenu Ares (2019) 1031349 od 19.02.2019.

OPIS AKCIJE

1.1 Ciljevi/rezultati

Opšti cilj ove budžetske podrške je ublažavanje uticaja krize COVID-19 u Crnoj Gori. **Specifični ciljevi** su trostruki:

- Ublažavanje negativnih efekata krize na ekonomiju;
- Očuvanje ranjivih socijalnih grupa od razarajućih efekata krize i garantovanje njihovog kontinuiranog pristupa osnovnim socijalnim uslugama;
- Povećani pristup ugroženih preduzeća, posebno onih koja su u vlasništvu žena, ekonomskim olakšicama.

Tokom sprovođenja programa, a u koordinaciji sa Evropskom makrofinansijskom pomoći i Programom ekonomskih reformi (PER), politički dijalog će se fokusirati na:

- Finalizaciju analize sistema socijalne zaštite i pripremu plana za konkretno sprovođenje reformi socijalne zaštite;
- Aktivne politike tržišta rada i ciljane mjere za povećanje mogućnosti zapošljavanja, posebno za one koji su izgubili posao zbog krize COVID-19;
- Osiguravanje da osobe koje su u neformalnom zaposlenju ispunjavaju uslove za pružanje pomoći i mjera podrške kako bi se izbjeglo nepovoljno predstavljanje ženske radne snage.
- Mjere za poboljšanje poslovnog okruženja za mikro i mala preduzeća;
- Mjere za promociju formalizacije sive ekonomije; Potreba da oporavak nakon COVIDa-19 odražava principe održivosti, otpornosti i klimatske neutralnosti koji olakšavaju prelazak na ekonomičnu ekonomiju, koja se koristi resursima i na taj način integriše principe koji su sadržani u Evropskom zelenom sporazumu.

Specifični indikatori i ciljani dijalog o politikama ublažiće rizike u vezi sa ovim programom, a *ad-hoc* dopunske mjere će povećati kapacitete nacionalnih vlasti da se suoče sa posljedicama krize.

1. Broj prihvatljivih zahtjeva za subvencije isplaćene kroz drugi paket mjera COVID-19;
2. Broj mikro i malih preduzeća koja koriste šemu grantova ponuđenih kroz program za podsticanje konkurentnosti privrede Crne Gore, u cilju povećanja likvidnosti i otpornosti na krizu COVID;
3. Iznos državnog budžeta za najugroženije ljude;
4. Poboljšanje efikasnosti Sistema za upravljanja slučajem smanjenjem prosječnog broja slučajeva po operateru;
5. Usvajanje zakonodavna koje bi osiguralo napredak u uvođenju srednjoročnog budžetskog okvira i programskog budžeta od 2021. godine.

Program je komplementaran sa postojećim akcijama koje sprovode EU i druge međunarodne organizacije. Jaka koordinacija sa donatorima, sa evropskom makro finansijskom pomoći i sa evropskom regionalnom pomoći u tom području, maksimalizovaže uticaj operacije i efikasnost podrške Evropske komisije usljed krize uzrokovane pandemijom.

1.2 Glavne aktivnosti

1.2.1 Budžetska podrška

Akcija se sastoji od novog ugovora o budžetskoj podršci (Ugovor za osnaživanje), koji će pomoći Crnoj Gori kroz finansijske transfere, dijalog o politici i razvoj kapaciteta:

1.2.2. Komplementarna podrška

Komplementarna podrška će se koristiti za sledeće aktivnosti:

- Podrška Ministarstvu ekonomije u brzom primjeni grant šeme za mikro i mala preduzeća;
- Podrška u definisanju Ministarstva rada i socijalnog staranja prilikom sprovođenja niza aktivnih mera na tržištu rada za one koji su izgubili posao zbog pandemije.

Aktivnosti će osnažiti kapacitete Ministarstva ekonomije i Ministarstva rada i socijalnog staranja, koji su snažno uključeni u upravljanje krizom COVID-19. Pored toga, oni će doprinijeti blagovremenom pružanju usluga u korist krajnjih korisnika ove budžetske podrške.

Pored toga, projekat pružanja nefinansijskih usluga mikro i malim preduzećima (mentorski servisi) treba da se finansira iz Instrumenta za evropsku integraciju.

Logička matrica

Niz rezultata			Indikator	Izvor podataka
UTICAJ	Uticao (opšti cilj)	<i>Ublažiti uticaj krize COVID-19 u Crnoj Gori</i>	- Stopa rasta BDP-a - Budžetski deficit kao% BDP-a - Stopa nezaposlenosti*	- Godišnji izveštaji: MONSTAT - Centralna banka - Ministarstvo finansija - Međunarodna zajednica (ECFIN, MMF, SB)
REZULTAT(I)	Rezultat 1 (specifični cilj)	<i>Makroekonomski efekti krize na ekonomiju su smanjeni</i>	- Broj subvencionisanih zarada - Broj korisnika mera Vlade	- Statistike koje pruža informacijski sistem programa za subvencije - Izveštaji o sprovođenju mera Vlade povodom COVIDa-19 - Evaluacioni izveštaj
	Rezultat 2 (specifični cilj)	<i>Ranjive društvene grupe su sačuvane od destruktivnih efekata krize</i>	- Broj korisnika socijalne kartice * - Broj slučajeva unošenih u Sistem upravljanja predmetima - Iznos socijalnih davanja u% državnog budžeta - Broj nezaposlenih *	- Statistike koje pruža sistem socijalnih kartica - Izveštaji o izvršenju (izmijenjenog) državnog budžeta za 2020.godinu i o državnog budžeta 2021. godine - Statistiku koju pruža Zavod za zapošljavanje

Niz rezultata			Indikator	Izvor podataka
				- <i>Evaluacioni izvještaj</i>
	Rezultat 3 (specifični cilj)	<i>Povećan pristup ugroženih preduzeća ekonomskim olakšicama</i>	- <i>Broj korisnika programa grantova *</i> - <i>Broj preduzeća koja mogu pristupiti kreditnim instrumentima *</i> - <i>Broj preduzeća koja mogu pristupiti nefinansijskim uslugama *</i>	- <i>Izveštaji o sprovođenju mjera vlade na COVID-19</i> - <i>Izveštaji koje su pripremili Monstat, Centralna banka i Ministarstvo ekonomije, kao i međunarodna zajednica (ECFIN, MMF, SB)</i> - <i>Evaluacioni izvještaj</i>
OČEKIVANI ISHOD(I)	Očekivani ishod(i) u vezi sa Rezultatom 1	<i>1.1 Mjere Vlade kao odgovor na krizu uspješno se sprovode</i>	<i>Broj mjera Iznos podrške u% BDP-a Status sprovođenja mjera Vlade</i>	- <i>Izveštaji o sprovođenju mjera Vlade na COVID-19</i> - <i>Izveštaji civilnog društva i međunarodnih organizacija</i>
	Očekivani ishod(i) u vezi sa Rezultatom 2	<i>2.1 Programi podrške ranjivim grupama i dalje se uspješno primjenjuju</i>	<i>Broj programa Implementacioni status</i>	- <i>Izveštaji Vlade</i> - <i>Izveštaji civilnog društva i međunarodnih organizacija</i>
	Očekivani ishod(i) u vezi sa Rezultatom 3	<i>3.1 Finansijski i nefinansijski programi koji olakšavaju pristup likvidnosti malim i srednjim preduzećima uspješno se sprovode</i>	<i>Broj programa Iznos kapitala koji je na raspolaganju javnim i privatnim institucijama</i>	- <i>Izveštaji Vlade</i> - <i>Izveštaji civilnog društva i međunarodnih organizacija</i>

* Indikator će biti podijeljen prema polu i etničkoj pripadnosti, kad god je to moguće.

2. IMPLEMENTACIJA

2.1 Obrazloženje iznosa dodeljenog budžetskoj podršci

Iznos dodijeljen komponenti budžetske podrške je 40 miliona eura (0,5 miliona eura za komplementarnu podršku). Taj iznos proizilazi iz najnovijih predviđanja fiskalnog uticaja krize, što bi moglo rezultirati nedostatkom prihoda i dodatnom potrošnjom koja se procjenjuje na oko 877 miliona eura (oko 9% BDP-a).

2.2 Kriterijumi za isplatu budžetske podrške

a) Opšti uslovi za isplatu svih tranši su sljedeći:

- Zadovoljavajući napredak u implementaciji mjera Vlade kao reagovanje na COVID-19 i stalna vjerodostojnost i relevantnost istih;
- Održavanje vjerodostojne i relevantne makroekonomske politike orijentisane na stabilnost ili napredak ostvaren u obnavljanju ključnih bilansa;

- Zadovoljavajući napredak u sprovođenju reformi za poboljšanje upravljanja javnim finansijama, uključujući mobilizaciju domaćeg prihoda, i stalna relevantnost i verodostojnost programa reformi;
- Zadovoljavajući napredak u pogledu pristupa javnosti dostupnim, blagovremenim, sveobuhvatnim i zdravim informacijama o budžetu.

b) Sljedeći indijatori učinka za isplatu varijabilne tranše koristiće se za mjerenje efikasnosti odgovora na krizu COVID-19:

1. Broj prihvatljivih zahtjeva za subvencije isplaćene kroz drugi paket mjera povodom COVIDa-19;
2. Broj mikro i malih preduzeća koja koriste program grantova koji se nudi kroz program za podsticanje konkurentnosti privrede Crne Gore, u cilju povećanja njihove likvidnosti i otpornosti na krizu izazvanu COVIDom-19;
3. Iznos socijalnih davanja za najugroženije osobe;
4. Prosječan broj slučajeva od strane operatera u Sistemu upravljanja slučajevima;
5. Usvajanje potrebnog zakonodavstva za osiguranje napretka u uvođenju srednjoročnog budžetskog okvira i programskog budžeta od 2021. godine.

Tabela sa detaljnim opisom indikatora, načinom tumačenja i osnovnim mjerilima, kao i datumom isporuke i izvorom verifikacija, dostupna je u prilogima 1 i 2.

Odabrani indikatori i ciljevi koji će se koristiti za isplatu primjenjivaće se tokom trajanja akcije. Međutim, u propisno opravdanim okolnostima, nacionalni IPA koordinator može podnijeti zahtjev Komisiji za promjenu ciljeva i indikatora.

Imati na umu da je svaku promjenu ciljeva potrebno unaprijed dogovoriti, ajkasnije do kraja prvog kvartala procijenjene godine. Dogovorene promjene ciljeva i indikatora će biti unaprijed dogovorene i mogu se odobriti u pisanom obliku (bilo putem formalne izmjene Finansijskog sporazuma ili razmjenom pisama).

U slučaju značajnog pogoršanja osnovnih vrijednosti, isplate budžetske podrške mogu se obustaviti, smanjiti ili ukinuti u skladu sa odgovarajućim odredbama Finansijskog sporazuma.

2.3 Detalji budžetske podrške

Komponenta budžetske podrške sastoji se od fiksne i varijabilne tranše koja će se indikativno isplatiti u septembru 2020. godine (fiksna tranša) i septembru 2021. godine (varijabilna tranša).

Budžetska podrška pruža se kao direktna nenamjerna budžetska podrška nacionalnoj blagajni.

Organizaciona struktura i odgovornosti

Kao dio prerogativa za izvršenje budžeta i radi zaštite finansijskih interesa Unije, Komisija može učestvovati kao posmatrač u upravljačkim strukturama uspostavljenim da upravljaju sprovođenjem akcije.

2.4 Nadgledanje djelovanja i izvještavanje

Svakodnevni tehnički i finansijski nadzor nad sprovođenjem ove akcije biće kontinuirani proces i dio odgovornosti partnera. U tom cilju, implementacioni partner će uspostaviti stalni interni, tehnički i finansijski sistem praćenja akcije i razraditi redovne izvještaje o napretku (ne manje od godišnjih) i završnih izvještaja. Svaki izvještaj mora pružiti tačan prikaz sprovođenja akcije, poteškoća koje se susreću, uvedenih promjena, kao i stepen ostvarenja rezultata (rezultata i direktnih rezultata) mjereno odgovarajućim indikatoima, koristeći referentnu listu indikatora rezultata. Izveštaj će biti sastavljen na takav način da omogućava nadgledanje predviđenih i korišćenih sredstava i detalje budžeta akcije. Završni izvještaj, narativni i finansijski, obuhvatiće cjelokupno razdoblje sprovođenja akcije.

Ministarstvo finansija (*tbc*), u uskoj saradnji sa Ministarstvom ekonomije i Ministarstvom rada i socijalnog staranja, biće odgovorno za nadgledanje i izvještavanje o sprovođenju ove akcije. U tu svrhu, implementirani partneri uspostavljaju stalni interni, tehnički i finansijski sistem praćenja i razrađuju redovne izvještaje o napretku (ne manje od godišnjeg). Svaki izvještaj mora pružiti tačan prikaz sprovođenja operacija, poteškoća koje se susreću, uvedenih promjena, kao i stepen ostvarenja rezultata (rezultata i direktnih rezultata) mjereno odgovarajućim indikatorima, koristeći referentnu listu indikatora rezultata. Opis realizovanih akcija vidljivosti, u skladu sa planom vidljivosti. Završni izvještaj, narativni i finansijski, obuhvatiće cjelokupno razdoblje sprovođenja akcije.

Izveštaji će biti objavljeni kako bi se omogućio javni nadzor.

Komisija može vršiti dodatne nadgledne posjete i preko svog osoblja i preko nezavisnih konsultanata koje je Komisija direktno angažovala za sprovođenje nezavisnog nadgledanja (ili ih je angažovao odgovorni agent kojeg je Komisija ugovorila za sprovođenje takvih nadgledanja).

2.5 Evaluacija i revizija

Imajući u vidu važnost akcije, srednjoročna / finalna evaluacija za ovu akciju ili njene komponente biće obavljena putem nezavisnih konsultanata koje je ugovorila Komisija.

Srednjoročna / finalna evaluacija će se vršiti u cilju odgovornosti i učenja na različitim nivoima (uključujući reviziju politike), posebno uzimajući u obzir uticaj javnih troškova na krajnje korisnike koji su identifikovani u akciji i sposobnost državnih vlasti da reaguju na nepoznate izazove koje su uzrokovale pandemijske krize.

Komisija će obavijestiti implementacionog partnera najmanje 30 dana unaprijed o datumima predviđenim za evaluacijske misije. Implementacioni partner će efikasno i djelotvorno sarađivati sa evaluacionim ekspertima, a između ostalog će im pružiti sve potrebne informacije i dokumentaciju, kao i pristup projektnim prostorijama i aktivnostima.

Evaluaciji izvještaj biće podijeljen korisniku Ipe II i drugim ključnim zainteresovanim stranama. Implementacioni partner i Komisija analiziraju zaključke i preporuke evaluacija i, po potrebi, u dogovoru sa korisnikom Ipe II, zajedno odlučuju o naknadnim aktivnostima koje treba preduzeti i svim potrebnim prilagođavanjima.

LISTA ANEKSA

- 1. Indikatori učinka za potrebe isplata**
- 2. Organizacija i raspored isplata**
- 3. Komplementarne aktivnosti**
- 4. Okvir za ocjenu učinka (*ukoliko je dostupan*)**

5.

ANEKS 1: Indikatori učinka za potrebe isplata

Indikator 1:	Broj prihvatljivih zahtjeva za subvencije isplaćene kroz drugi paket mjera COVID-19.
Cilj:	Najmanje 90%
Program:	Mjere Vlade na krizu COVID
Odgovorna institucija:	Ministarstvo finansija i Ministarstvo ekonomije
Opis indikatora	
Vrsta indikatora:	Kvantitativni indikator
Jedinica za mjerenje:	Procenat
Periodičnost mjerenja:	Pojedinačno mjerenje
Razvoj i kvalitet	
Metod prikupljanja podataka:	Kroz <i>ad hoc</i> internet stranicu „Program za subvencioniranje“
Odsjeci zaduženi za prikupljanje:	Ministarstvo ekonomije - Generalni direktorat za investicije, razvoj MSP i upravljanje fondovima EU
Metoda računanja:	Broj prihvatljivih zahtjeva za subvencije plaćene od usvajanja „Mjera Vlade kao odgovor na krizu“ od ukupnog broja primljenih zahtjeva
Sredstva interpretacije	
Poznata ograničenja i pristrasnosti:	Nema ih
Sredstva interpretacije:	Indikator se odnosi na sljedeće subvencije planirane u okviru drugog paketa mjera COVID-19: subvencije za plate.
Raspored dokumentacije	
Datum isporuke:	Do 31/12/2020. godine

Indikator 2:	Broj mikro i malih preduzeća koja koriste šemu grantova ponuđenih kroz Program za podsticanje konkurentnosti privrede Crne Gore, sa ciljem da povećaju svoju likvidnost i otpornost na krizu COVID.
Cilj:	Najmanje 100 mikro i malih preduzeća, među kojima je najmanje 20 u vlasništvu žena
Program:	Mjere reagovanja Vlade na krizu COVID
Odgovorna institucija:	Ministarstvo ekonomije
Opis indikatora	
Vrsta indikatora:	Kvantitativni indikator
Jedinica za mjerenje:	Absolutni broj
Periodičnost mjerenja:	Pojedinačno mjerenje
Razvoj i kvalitet indikatora	

Metoda prikupljanja podataka: Izvještaji o sprovođenju Programa za podsticanje konkurentnosti privrede Crne Gore, uključujući raščlanjene po sektorima i broju zaposlenih.

Odsjeci zaduženi za prikupljanje: Ministarstvo ekonomije - Generalni direktorat za investicije, razvoj MSP i upravljanje fondovima EU

Metoda računanja: Broj grantova dodijeljenih mikro i malim preduzećima od usvajanja „Mjera Vlade kao odgovor na krizu“

Sredstva interpretacije

Poznata ograničenja i pristrasnosti: Nema ih

Sredstva interpretacije: Mikro i mala preduzeća su definisana u skladu sa evropskom klasifikacijom MSP. Šema grantova može biti u različitim oblicima, uključujući nadoknadu operativnih troškova ili troškove inovacije podnošenjem dokumenata kojima se isti opravdanju. Takođe može podrazumijevati sufinansiranje od strane preduzetnika, i može ciljati na postojeće klastere kompanija sa ciljem da se očuva i ojača lanac snabdijevanja.

Raspored dokumentacije

Datum isporuke: 01/07/2021. godine

Indikator 3: Iznos socijalnih davanja iz državnog budžeta za najugroženije osobe

Cilj: Ne manje od 50.860.000 eura (podložno indeksaciji)

Program: Nema ih

Odgovorna institucija: Ministarstvo finansija i Ministarstvo rada i socijalnog staranja

Opis indikatora

Vrsta indikatora: Kvantitativni indikator

Jedinica za mjerenje: Absolutni broj

Periodičnost mjerenja: Pojedinačno

Posljednji poznat rezultat: Odobrena sredstva za socijalna davanja za najugroženije osobe iz državnog budžeta za 2020. godinu: Dječiji dodatak: 5.300.000,00; Porodična pomoć (obezbjedenja): 15.500.000,00; Podrška za pomoć i njegu, lična invalidnina, nadoknada roditelja za invalide: 25.160.000,00; Pojedinačna finansijska podrška / pomoć: 700.000,00; Njega štićenika/ odjeljenja u domovima: 4.200.000,00 (Ukupni dodaci 50.860.000 eura).

Razvoj i kvalitet indikatora

Metoda prikupljanja podataka: Izmijenjeni državni budžet za 2020. godinu, usvojen državni budžet za 2021. godinu, izvještaji o izvršenju budžeta

Odsjeci zaduženi za prikupljanje: Uprava za informacije i analitička i statistička pitanja, Ministarstvo rada i socijalnog staranja

Metoda računanja: Izračun ukupnog iznosa socijalnih davanja mora se izvršiti u skladu sa zakonodavstvom na snazi u trenutku potpisivanja Finansijskog sporazuma, uzimajući u obzir broj korisnika na dan 01.07.2021. godine I način indeksacije koji se koristi na dan 01/07/2020. godine

Sredstva interpretacije

Poznata ograničenja i pristrasnosti:	Broj korisnika se mijenja iz godine u godinu, pa tako i iznosi. Da bi iznosi različitih godina bili uporedivi, mora se primijeniti metoda indeksacije koja je u upotrebi u julu 2020. godine.
Sredstva interpretacije:	Najugroženije osobe koje su uzete u obzir u izračunavanju indikatora uključuju korisnike socijalne kartice : 1. Korisnici materijalnih davanja (djeca i osobe sa invaliditetom, djeca i porodice sa materijalnim potrebama i drugi); 2. Korisnici dječije zaštite i socijalnih usluga - upravljanje slučajevima (djeca bez roditeljskog staranja - na hraniteljstvu i u dečjem domu „Mladost“, djeca sa smetnjama u malim grupama, djeca koja su u sukobu sa zakonom, djeca u Centru „Ljubović“, žrtve porodičnog nasilja - Baza porodičnog nasilja, žrtve drugih vrsta nasilja, žrtve vršnjačkog nasilja, starije osobe u staračkim domovima - Pljevlja, Bijelo Polje, Grabovac, odrasle osobe sa invaliditetom u Institutu „Komanski most“, ranjive odrasle osobe u hraniteljskoj zaštiti, ranjiva djeca i osobe pod starateljstvom i drugi korisnici koji se ne smatraju posebno ranjivim
Raspored dokumentacije	
Datum isporuke:	31/07/2020. godine (dopunjeni državni budžet) i 31/12/2020. godine (državni budžet za 2021. godinu)

Indikator 4:	Prosječan broj slučajeva po operateru u Sistemu upravljanja slučajevima
Target:	Smanjenje od 20%
Program:	Nema
Odgovorna institucija:	Ministarstvo rada
Opis indikatora	
Vrsta indikatora:	Kvalitativni i kvantitativni indikator
Jedinica za mjerenje:	Prosjek
Periodičnost mjerenja:	Pojedinačno
Posljednji poznati rezultat:	01/07/2020 Jedan menadžer (operater) u prosjeku je odgovoran za 98 slučajeva ⁸
Razvoj i kvalitet indikatora	
Metoda prikupljanja podataka:	Informacioni sistem socijalne zaštite - SVIS ⁹¹⁰
Odsjeci zaduženi za prikupljanje:	Uprava za informacije i analitička i statistička pitanja, Ministarstvo rada i socijalnog staranja
Metoda računanja:	Konačni broj slučajeva po operateru - početni broj slučajeva po operateru / početni broj slučajeva po operateru
Sredstva interpretacije	
Poznata ograničenja i pristrasnosti:	Smanjenje prosječnog broja slučajeva po operateru može biti rezultat smanjenog broja slučajeva unešenih u sistem

⁸ Prosječan broj slučajeva po rukovodiocu predmeta varira od centra do centra. Pokazatelj uzima u obzir samo centre za socijalni rad sa najvećim prosječnim brojem po rukovodiocima slučajeva: Cetinje (128,5), Golubovci (111), Podgorica (88) Danilovgrad (88), Bijelo Polje (74). Način izračunavanja za definisanje prosječnog broja predmeta: $128,5 + 111 + 88 + 88 + 74 = 489,5 / 5 = 97,9$ (98 slučajeva)

⁹ Broj zaposlenih i trenutno angažovanih u sistemu upravljanja predmetima u ovih pet centara na gore pomenutim slučajevima je: 28 izvora informacija (socijalna kartica)

¹⁰ Izvor verifikacije koja potvrđuje broj radnika je: Plaćanja (iz informacionog sistema)

Sredstva interpretacije:	U izračunu se uzimaju u obzir svi tekući slučajevi u sistemu upravljanja slučajevima na dan 01.07.2021. godine
Raspored dokumentacije	
Datum isporuke:	01/07/2021. godine

Indikator 5:	Usvajanje zakonodavstva koje će osigurati napredak u uvođenju srednjoročnog budžetskog okvira i programskog budžeta od 2021. godine
Cilj:	Usvajanje neophodnog zakonodavstva
Program:	Program reforme upravljanja javnim finansijama
Odgovorna institucija:	Ministarstvo finansija
Opis indikatora	
Vrsta indikatora:	Kvalitativni indikator
Jedinica za mjerenje:	N/A
Periodičnost mjerenja:	Jedinstven
Posljednji poznat rezultat:	31/12/2019. godine
Razvoj i kvalitet indikatora	
Method of data collection:	Službeni list Crne Gore i usvojeni državni budžet za 2021. godinu.
Odsjeci zaduženi za prikupljanje:	Ministarstvo finansija, Direkcija za budžet
Metoda računanja:	N/A
Sredstva interpretacije	
Poznata ograničenja i pristrasnosti:	Uvođenje srednjoročnog budžetskog okvira i programskog budžeta od 2021. godine može zavisiti i od usvajanja priručnika / pravilnika koji nužno ne trebaju podzakonske propise.
Sredstva interpretacije:	Uvođenje srednjoročnog budžetskog okvira i programskog budžetiranja predstavlja proces koji se sprovodi korak po korak. Ovaj pokazatelj uzima u obzir aktivnosti planirane za 2020. godinu u okviru Akcionog plana za reformu UJF.
Raspored dokumentacije	
Datum isporuke:	31/12/2020. godine

ANEKS 2: Organizacija i raspored isplata

Ovaj dodatak pokriva sljedeća četiri glavna područja u skladu sa kontekstom države / sektora u kome se vrši intervencija: (1) odgovornosti; (2) okvirni raspored isplate; (3) opšti uslovi za svaku tranšu plaćanja; (4) posebne uslove za svaku tranšu plaćanja.

1. Odgovornosti

Na osnovu uslova isplate predviđenih Finansijskim ugovorom, nacionalni službenik za ovjeravanje uputiće službeni zahtjev Evropskoj komisiji za isplatu svake tranše u skladu sa rasporedom navedenim u tabeli A niže. Zahtjev mora da sadrži: (i) potpunu analizu i opravdanje za isplatu sredstava, sa priloženim potrebnim pratećim dokumentima; (ii) obrazac finansijske informacije, uredno potpisan, kako bi se olakšala odgovarajuća uplata.

2. Okvirni raspored isplate

Okvirni raspored isplade je dat u tabeli niže:

Tabela A: Okvirni raspored isplade

Fiskalna godina države	2020				2021				
Vrsta tranše	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Ukupno
Fiksna tranša			28 M€						28 M€
Varijabilna tranša							12 M€		12 M€
Ukupno			28M€				12 M€		40 M€

3. Generalni uslovi za raspodjelu tranši

Opšti uslovi koji su navedeni u nastavku za isplatu svake tranše primenjivaće se na isplatu svih tranši i svi zahtjevi za oslobađanje tranši moraju biti praćeni svim odgovarajućim informacijama i dokumentima.

Tabela B: Generalni uslovi za isplatu tranši

Oblast	Uslovi	Izvor verifikacija
Javna politika	Zadovoljavajući napredak u sprovođenju Vladinih mera odgovora na krizu COVID-a i stalna vjerodostojnost i relevantnost tog ili bilo kog naslednika tekućih mera reagovanja COVID-19.	Fiksna tranša, varijabilna tranša I: Primary: Government Response Measures reports; Secondary: International organizations' assessments; reports of non-governmental organizations; Quarterly expenditure reports, according to the corresponding MFA conditionality.
Makroekonomska stabilnost	Sprovođenje vjerodostojne makroekonomske politike o stabilnosti.	Fiksna tranša, varijabilna tranša I: Primarno: Program ekonomskih reformi (PER); Sekundarno: EC DG ECFIN Procjena; MMF Član. IV Procjene.
Upravljanje javnim finansijama	Zadovoljavajući napredak u implementaciji programa za poboljšanje upravljanja javnim finansijama.	Fiksna tranša, varijabilna tranša I: Primarno: Godišnji izvještaj o nadgledanju UJF; Sekundarno: Specijalna grupa za RJU; SIGMAina osnovna procjena upravljanja javnim finansijama; MMF Član. IV procjene, procjena tehničke podrške.
Vidljivost budžeta	Zadovoljavajući napredak u pogledu pristupajavnosti dostupnih, blagovremenih, sveobuhvatnih i zdravih budžetskih informacija.	Fiksna tranša, varijabilna tranša I: Primarno: Godišnji izvještaj o nadgledanju UJF; Sekundarno: Specijalna grupa za RJU; SIGMAina osnovna procjena upravljanja javnim finansijama; Otvorena anketa o budžetu (Međunarodno budžetsko partnerstvo), procjene tehničke podrške.

4. Posebni uslovi za raspodjelu tranši

Posebni uslovi za isplatu navedeni su u tabelama C i D i primjenjuju se na isplate varijabilne tranše. Zahtjevi za isplatu tranši moraju biti praćeni svim odgovarajućim informacijama i dokumentima o posebnim uslovima.

Tabela C: Specifični uslovi za isplatu varijabilne tranše

Tranša	GAP	Iznos (eura)	Okvirni datum zahtjeva za isplatu (mjesec/godina)	Okvirni datum isplate (mjesec/godina)	Uslovi / kriterijumi / aktivnosti za isplatu	Izvor verifikacije, uključujući vreme i dostupnost podataka (gdje je primjenljivo)
Varijabilna tranša	2016	5.334.025	Jul 2021	Septembar 2021	Indikatori za varijabilnu tranšu Detalji u Aneksu 1	Detalji u Aneksu 1
	2020	6.665.975	Jul 2021	Septembar 2021	Indikatori za varijabilnu tranšu Detalji u Aneksu 1	Detalji u Aneksu 1
	Ukupno	12,000,000				

Uslovi isplate promjenljive tranše su postavljeni za prvu godinu i mogu se mijenjati.

Računanje varijabilne tranše

Svaki kvantitativni indikator biće ocijenjen sa 0, 0,5 ili 1, zavisno od toga da li je došlo do (i) neznatnog ili beznačajnog napretka do 49,99%, (ii) značajnog, ali djelimičnog napretka između 50-79,99% ili (iii) ciljanog, ispunjenog iznad 80%.

Raspodjela tranši će se izračunati sumiranjem rezultata pet indikatora.

Indikatori prema Tabeli D	Značaj	Prva godina maksimalni iznos eura	GAP
1. Broj prihvatljivih zahtjeva za subvencije plaćene kroz drugi paket mjera COVID	26%	3.100.000	GAP 2016 i GAP 2020
2. Broj mikro i malih preduzeća koja koriste program grantova koji se nudi kroz program za podsticanje konkurentnosti privrede Crne Gore, u cilju povećanja njihove likvidnosti i otpornosti na krize uzrokovane COVIDom.	26%	3.100.000	GAP 2016
3. Iznos socijalnih davanja za najugroženije osobe.	18%	2.150.000	GAP 2020
4. Prosječan broj slučajeva po operateru u Sistemu upravljanja slučajevima.	18%	2.150.000	GAP 2020
5. Usvajanje potrebnog zakonodavstva za osiguranje napretka u uvođenju srednjoročnog budžetskog okvira i programskog budžeta od 2021. godine.	12%	1.500.000	GAP 2020
Ukupno	100%	12.000.000	

ANEKS 3: Komplementarne aktivnosti: indikativni presjek budžeta i planiranje za procedure ugovaranja

MODALITETI IMPLEMENTACIJE	BUDGET (U MILIONIMA EURA)			
	Ukupno	EU doprinos		
		GAP 2016	GAP 2019	GAP 2020
INDIREKTNO UPRAVLJANJE (UGOVOR O DOPRINOSU) Podrška Ministarstvu rada i socijalnog staranja u definisanju i sprovođenju niza aktivnih mjera na tržištu rada za one koji su izgubili posao zbog pandemije.	0,20		0,20	
NABAVKA (DETALJI PREMA TIPU UGOVORA TREBA DA BUDU OBEZBIJEĐENI) Podrška Ministarstvu ekonomije u brzom primjeni grant šeme za mikro i mala preduzeća	0,20			0,20
Vidljivost i komunikacija za budžetsku podršku	0,01		0,01	
Srednjoročna/finalna evaluacija budžetske podrške	0,09		0,09	
DIREKTNO UPRAVLJANJE KROZ BUDŽETSKU PODRŠKU	40,00	5.334.025	28,00	6.665.975
UKUPNO	40,50	5.334.025	28,30	6.865.975

ANEKS II – OPŠTI USLOVI

SADRŽAJ

ANEKS II – OPŠTI USLOVI.....	65
-------------------------------------	-----------

Prvi dio: Odredbe koje se primjenjuju na aktivnosti za koje je država korisnica Ipe II Ugovorno tijelo.....

Član 1 – Opšta načela.....	66
Član 1a – Obaveza obavještanja, administrativne sankcije i nečinjenje.....	68
Član 2 – Vidljivost i komunikacija.....	69
Član 3 – <i>Ex ante</i> kontrole postupaka nabavki i dodjeljivanja bespovratne pomoći i <i>ex post</i> kontrole ugovora i bespovratne pomoći koje će sprovesti Komisija.....	70
Član 4 – Bankovni računi, računovodstveni sistemi i prepoznati troškovi.....	71
Član 5 – Odredbe koje se odnose na uplate koje Komisija izvršava državi korisnici Ipe II.....	72
Član 6 – Prekid plaćanja.....	73
Član 7 – Povraćaj sredstava.....	73

Drugi dio: Odredbe koje se primjenjuju na budžetsku podršku.....

Član 8 – Dijalog u domenu javnih politika	74
Član 9– Verifikacija uslova i isplata.....	74
Član 10 – Transparentnost budžetske podrške.....	74
Član 11 – Povraćaj sredstava budžetske podrške.....	74

Treći dio: Odredbe koje se primjenjuju na ovaj Sporazum bez obzira na model upravljanja.....

Član 12 – Period izvršenja, period operativnog sprovođenja i rokovi za ugovaranje.....	59
Član 13 – Dozvole i ovlašćenja.....	60
Član 14 – Zahtjevi u pogledu izvještavanja.....	60
Član 15 – Prava intelektualne svojine.....	60
Član 16 – Konsultacije između države korisnice Ipe II i Komisije.....	61
Član 17 – Izmjene i dopune ovog Finansijskog sporazuma.....	61
Član 18 – Obustava ovog Finansijskog sporazuma.....	61
Član 19 – Okončanje ovog Finansijskog sporazuma.....	63
Član 20 – Dogovoreni mehanizmi za rješavanje sporova.....	63

Prvi dio: Odredbe koje se primjenjuju na aktivnosti za koje je država korisnica Ipe II Ugovorno tijelo

Član 1 – Opšta načela

- (1) Cilj Prvog dijela je da se propišu pravila koja se odnose na sprovođenje povjerenih zadataka vezanih za izvršenje budžeta kao što je opisano u Aneksu I i da se definišu prava i obaveze koje država korisnica Ipe II i Komisija imaju prilikom obavljanja ovih zadataka.

Prvi dio primjenjuje se na zadatke vezane za izvršenje budžeta, koji su povjereni državi korisnici Ipe II i koji se odnose samo na doprinos Unije, ili koji su kombinovani sa sredstvima države korisnice Ipe II ili sredstvima treće strane, ukoliko se ta sredstva implementiraju prilikom zajedničkog kofinansiranja, tj. tamo gdje su udružena.

- (2) Država korisnica Ipe II ostaje odgovorna za ispunjenje obaveza propisanih ovim Finansijskim sporazumom i Okvirnim sporazumom, čak iako na druge subjekte navedene u Aneksu I prenosi obavljanje određenih povjerenih zadataka vezanih za izvršenje budžeta. Komisija, naročito, zadržava pravo da obustavi plaćanja i da obustavi i/ili okonča ovaj Finansijski sporazum na osnovu postupanja, nepostupanja i/ili okolnosti u kojima se našao bilo koji od određenih subjekata.

- (3) Zadatke navedene u stavu 1 ovog člana izvršava država korisnica Ipe II u skladu sa procedurama i standardnim dokumentima koje propisuje i objavljuje Komisija vezano za dodjelu ugovora o nabavkama i bespovratnoj pomoći u eksternim akcijama, koji su na snazi u trenutku pokretanja postupka o kojem je riječ (PRAG), kao i u skladu sa neophodnim standardima vidljivosti i komunikacije navedenim u članu 2 stav 2.

Država korisnica Ipe II vodi postupke nabavki i dodjele bespovratne pomoći, zaključuje ugovore koji iz ovih postupaka proizilaze i osigurava da su sva dokumenta relevantna za revizorski trag napisana jezikom ovog Finansijskog sporazuma. U svrhu prvog dijela ovog Finansijskog sporazuma, svako pozivanje na ugovore o grantu će takođe sadržavati ugovor o kontribuciji, a svaka veza sa korisnikom grantova će takođe uključivati organizacije koje imaju potpisane ugovore o kontribuciji.

- (4) Država korisnica Ipe II poštuje minimalnu stopu svog doprinosa navedenog u Aneksu I. U slučaju doprinosa i iz države korisnice Ipe II i iz Unije, doprinos države korisnice Ipe II biće na raspolaganju isto kad i odgovarajući doprinos Unije.

(5) Korisnica Ipe II čuva sva relevantna prateća finansijska i ugovorna dokumenta od dana stupanja na snagu ovog Finansijskog sporazuma ili ranijeg datuma ukoliko su postupak nabavki, poziv za dostavljanje predloga ili postupak direktne dodjele bespovratne pomoći pokrenuti prije stupanja na snagu ovog Finansijskog sporazuma:

(a) Za postupak nabavki, naročito:

- a) Obavještenje o najavi sa dokazom o objavljivanju obavještenja o nabavci i bilo kakvih ispravki;
- b) Imenovanje Odbora za uži izbor;
- c) Izvještaji o užem izboru (uključujući anekse) i prijave;
- d) Dokaz o objavljivanju obavještenja o užem izboru;
- e) Pisma kandidatima koji nisu ušli u uži izbor;
- f) Poziv za učešće u tenderu ili ekvivalentnom postupku;
- g) Tenderski dosije uključujući anekse, pojašnjenja, zapisnike sa sastanaka, dokaz o objavljivanju;
- h) Imenovanje Odbora za evaluaciju;
- i) Izvještaj o otvaranju tendera, uključujući anekse;
- j) Izvještaj sa evaluacije/pregovaranja, uključujući anekse i primljene ponude¹¹;
- k) Obavještenje;
- l) Prorpatno pismo za dostavljanje ugovora;
- m) Pisma neuspješnim kandidatima;
- n) Obavještenje o dodjeljivanju/ poništenju, uključujući dokaz o objavljivanju;
- o) Potpisani ugovori, izmjene, dodaci, izvještaji o sprovođenju i relevantna korespondencija.

(b) Za pozive za dostavljanje predloga i direktnu dodjelu bespovratne pomoći, naročito:

- a) Imenovanje Odbora za evaluaciju;
- b) Početni i administrativni izvještaj, uključujući anekse i dostavljene prijave¹²;
- c) Pisma uspješnim i neuspješnim kandidatima nakon procjene sažetka projekta;
- d) Izvještaj o procjeni sažetka projekta;
- e) Izvještaj o evaluaciji potpune prijave ili izvještaj sa pregovaranja sa relevantnim aneksima;
- f) Provjera prihvatljivosti i prateća dokumenta;

¹¹ Eliminacija neuspjelih ponuda pet godina nakon zatvaranja postupka nabavki.

¹² Eliminacija neuspjelih prijave tri godine nakon zatvaranja postupka dodjele bespovratne pomoći.

- g) Pisma uspješnim i neuspješnim kandidatima sa odobrenom listom rezervi nakon potpune procjene prijave;
- h) Prorpatno pismo za dostavljanje ugovora o dodjeli bespovratne pomoći;
- i) Obavještenje o dodjeljivanju/ poništenju, uključujući dokaz o objavljivanju;
- j) Potpisani ugovori, izmjene, dodaci i relevantna korespondencija.

Osim toga, finansijska i ugovorna dokumenta iz stava 5(a) i (b) ovog člana dopunjavaju se svim relevantnim pratećim dokumentima kao što se zahtijeva procedurama iz odjeljka 3 ovog člana, kao i svim relevantnim dokumentima koja se odnose na plaćanja, povraćaj sredstava i operativne troškove, na primjer izvještajima o projektima i provjerama na licu mjesta, prihvatanju roba i radova, garancijama, jamstvom, izvještajima nadzornih organa.

Period čuvanja je isti za sva relevantna finansijska i ugovorna dokumenta, u skladu sa članom 49 Okvirnog sporazuma.

(6) U svrhu primjene člana 25 Okvirnog sporazuma u vezi sa zaštitom podataka, lični podaci se:

- obrađuju na zakonit, pravičan i transparentan način u odnosu na podatke subjekta;
- prikupljaju za određene, izričite i zakonite svrhe i dalje se ne obrađuju na način koji je nespojiv sa tim svrhama;
- adekvatni, relevantni i ograničeni na ono što je potrebno u odnosu na potrebe zbog kojih se obrađuju;
- tačni i, po potrebi, ažurni;
- upućuju na način koji obezbjeđuje odgovarajuću sigurnost ličnih podataka i
- čuvaju u formi koja dozvoljava identifikaciju podataka subjekata ne duže nego od onoga koliko je potrebno u svrhe u koje se lični podaci obrađuju;

Lični podaci sadržani u dokumentima koje korisnik Ipe II treba da čuva u skladu sa članom 1.5 moraju biti izbrisani nakon što isteknu rokovi utvrđeni članom 1.5.

Član 1a - Obaveza informisanja, administrativne sankcije i nečinjenje

(1) Prilikom primjene procedura i standardnih dokumenata koje je utvrdila i objavila Komisija u vezi sa dodjelom ugovora o nabavkama i bespovratnih sredstava, korisnica Ipe II će u skladu s tim osigurati da nijedan ugovor o nabavkama ili dodjeljenim bespovratnim sredstvima finansiran od strane EU ne bude dodijeljen korisniku sredstava ili podnosiocu zahtjeva za dodjelu bespovratnih sredstava, ukoliko korisnik sredstava ili podnosilac zahtjeva za dodjelu bespovratnih sredstava licu, bilo sam, ili osoba ovlašćena da zastupa, donosi odluke ili ima kontrolu nad

postupkom, se nalazi u nekoj od situacija koja je nosi isključenje, a koja je predviđena u relevantnim postupcima i standardnim dokumentima Komisije.

- (2) Korisnica Ipe II će obavijestiti Komisiju kada je kandidat, ponuđač ili podnosilac zahtjeva u situaciji koja nosi isključenje iz učešća u postupcima nabavke i dodjele bespovratnih sredstava počinio nepravilnosti i prevaru, ili je utvrđeno da je ozbiljno prekršio ugovorne obaveze.
- (3) Korisnica Ipe II uzima u obzir informacije sadržane u „Sistemu ranog otkrivanja i isključivanja“ (SROI) Komisije prilikom dodjele ugovora o nabavci i ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava. Pristup informacijama može se obezbijediti preko oficira za vezu ili konsultacijama putem sljedećih sredstava: (Evropska komisija, Generalni direktorat za budžet, računovođa Komisije, BRE2-13/505, B-1049 Brisel, Belgija i putem e-maila na BUDG-C01-EXCL-DB@ec.europa.eu u kopiji na adresu Komisije navedenu u članu 3 Posebnih uslova).
- (4) Kada korisnica Ipe II postane svjesna situacije koja nosi isključenje u sprovođenju zadataka opisanih u Aneksu I, korisnica Ipe II će korisniku sredstava ili aplikantu za dodjelu bespovratnih sredstava nametnuti isključenje iz svojih budućih procedura nabavke ili dodjele bespovratnih sredstava. Korisnica Ipe II može takođe izreći novčanu kaznu proporcionalnu vrijednosti ugovora o kome je riječ. Isključenja i / ili novčane kazne će se izreći nakon postupka kojim se osigurava pravo na odbranu dotičnog lica. Korisnica Ipe II će obavijestiti Komisiju u skladu sa stavom 1 ovog člana.
- (5) U pogledu stava 4 ovog člana, korisnica Ipe II se smatra da ne djeluje, ukoliko ne nameće isključenje i/ili novčanu kaznu korisniku sredstava ili podnosiocu zahtjeva za dodjelu bespovratnih sredstava.
- (6) U slučaju nečinjenja, korisnica Ipe II će obavijestiti Komisiju o razlozima za nepostupanje. Komisija zadržava pravo da isključi korisnika sredstava ili podnosioca zahtjeva za dodjelu bespovratnih sredstava iz budućih procedura dodjele sredstava koje finansira EU, i / ili nametne finansijsku kaznu korisniku sredstava ili podnosiocu zahtjeva za grant između 2% i 10% od ukupne vrijednosti predmetnog ugovora.

Član 2 – Vidljivost i komunikacija

- (1) U skladu sa članom 24 stavom 3 Okvirnog sporazuma, korisnica Ipe II preduzima neophodne mjere kako bi obezbijedila vidljivost finansijskih sredstava EU za aktivnosti koje su joj povjerene i priprema koherentan plan vidljivosti i komunikacionih aktivnosti koji treba da dostavi Komisiji na saglasnost u roku od 2

mjeseca od dana stupanja na snagu ovog Finansijskog sporazuma.

- (2) Ove aktivnosti u vezi sa vidljivosti i komunikacijom su u skladu sa Priručnikom za komunikaciju i vidljivost za eksterne akcije EU koji je na snazi u vrijeme datih aktivnosti, a koji propisuje i objavljuje Komisija.

Član 3 – *Ex ante* kontrole postupaka nabavki i dodjeljivanja bespovratnih sredstava i *ex post* kontrole ugovora i bespovratne pomoći koje će sprovesti Komisija

- (1) Komisija može da sprovodi *ex ante* kontrole javnih konkursa za dobijanje ugovora, objavljivanja poziva za dostavljanje predloga i dodjelu ugovora i sredstava bespovratne pomoći za sljedeće faze nabavki ili dodjele bespovratne pomoći:
- (a) odobravanje obavještenja o nabavkama, programa rada za pozive za dostavljanje predloga, kao i bilo kakvih ispravki;
 - (b) odobravanje tenderske dokumentacije i smjernica za podnosiocima prijava za dodjelu bespovratne pomoći;
 - (c) odobravanje sastava Odbora za evaluaciju;
 - (d) odobravanje izvještaja o procjeni i odluka o dodjeli¹³;
 - (e) odobravanje dokumentacije o ugovorima i dopuna ugovora.
- (2) Kada je riječ o *ex ante* kontrolama, Komisija odlučuje o sljedećem:
- (a) da se sprovedu *ex ante* kontrole svih spisa, ili
 - (b) da se sprovedu *ex ante* kontrole o odabiru ovakvih dokumenata, ili
 - (c) da u potpunosti prevaziđe *ex ante* kontrole.
- (3) Ukoliko Komisija odluči da sprovede *ex ante* kontrole u skladu sa stavom 2(a) ili (b) ovog člana, obavijestit će korisnicu Ipe II o spisima koji su odabrani za *ex ante* kontrole. Korisnica Ipe II će obezbijediti sva dokumenta i informacije neophodne Komisiji po prijemu obavještenja da je određeni spis odabran za *ex ante* kontrolu, najkasnije u vrijeme dostavljanja obavještenja o nabavci ili programa rada na objavljivanje.
- (4) Komisija može da odluči da sprovede *ex post* kontrole, uključujući revizije i provjere na licu mjesta, u bilo koje vrijeme i bilo kojeg ugovora ili bespovratne pomoći koju je dodijelila korisnica Ipe II u okviru ovog Finansijskog sporazuma. Korisnica Ipe II staviće na raspolaganje sva dokumenta i informacije koje su neophodne Komisiji po prijemu obavještenja da je određeni spis odabran za *ex post* kontrolu. Komisija može da ovlasti određeno lice ili subjekat da sprovede *ex post* kontrole u njeno ime.

¹³ Za ugovore o uslugama, ovaj korak podrazumijeva *ex ante* kontrole vezane za odobravanje užeg izbora

Član 4 - Bankovni računi, računovodstveni sistemi i prepoznati troškovi

- (1) Nakon stupanja na snagu ovog Finansijskog sporazuma, Nacionalni fond i operativna struktura korisnice Ipe II koja predstavlja Ugovorno tijelo Programa otvoriće najmanje jedan bankovni račun izražen u eurima. Ukupan bankovni saldo za Program predstavlja zbir bilansa na svim bankovnim računima otvorenim za Program, koji su u vlasništvu Nacionalnog fonda i svih operativnih struktura korisnice Ipe II.
- (2) Korisnica Ipe II priprema i dostavlja Komisiji planove izdataka predviđenih za period trajanja Programa. Ovi planovi se ažuriraju za godišnji finansijski izvještaj iz člana 14 stav 2 i za svaki zahtjev Evropskoj komisiji za prenos sredstava. Planovi se zasnivaju na detaljnoj dokumentovanoj analizi (uključujući planirano ugovaranje i raspored plaćanja po ugovoru za narednih 14 mjeseci) koja će biti dostupna Komisiji na zahtjev.
- (3) Početni plan predviđenih izdataka sadrži sažete planove godišnjih izdataka za cijeli period sprovođenja i planove mjesečnih izdataka za prvih 14 mjeseci Programa. Naknadni planovi sadrže sažete planove godišnjih izdataka za bilans u periodu sprovođenja Programa i planove mjesečnih izdataka za narednih 14 mjeseci.
- (4) Korisnica Ipe II treba da uspostavi i održava računovodstveni sistem u skladu s Klauzulom 2(3)(b) Aneksa A Okvirnog sporazuma koji će sadržati bar informacije za ugovore u sklopu Programa naznačenog u Aneksu V.
- (5) Troškovi prepoznati u računovodstvenom sistemu koji se održava shodno odjeljku 4 ovog člana morali su nastati, biti plaćeni i prihvaćeni i moraju da odgovaraju stvarnim troškovima koji su dokazani kroz prateća dokumenta i koristiće se kad bude prikladno da se isplati ukupan iznos predfinansiranja koji je korisnica Ipe II platila u sklopu lokalnih ugovora.
- (6) Korisnica Ipe II će obezbijediti Komisije sljedeće izvještaje:
 - (a) Izvještaj o presjeku stanja – kao što je navedeno u članu 14 stav 4;
 - (b) Godišnje izvještaje kao što je navedeno u stavovima 2 do 4 člana 14;
 - (c) Zahtjeve za izvještavanju o sredstvima kao što je navedeno u članu 5.

Član 5 – Odredbe koje se odnose na uplate koje Komisija izvršava zemlji korisnici Ipe II

- (1) Korisnica Ipe II dostavlja svoj početni plan predviđenih izdataka za Program, koji je pripremljen u skladu s članom 4 stav 2, sa zahtjevom za plaćanje iznosa predfinansiranja. Prvo plaćanje iznosa predfinansiranja obavlja se za 100 %

predviđenih izdataka za prvu godinu plana predviđenih izdataka.

- (2) Korisnica Ipe II dostaviće zahtjeve za naknadno plaćanje iznosa predfinansiranja kada ukupni bankovni saldo Programa bude ispod iznosa predviđenih izdataka za narednih pet mjeseci Programa.
 - (3) Svaki zahtjev za dodatno predfinansiranje treba pratiti sa sljedećim dokumentima:
 - a) Sažeti izvještaj o svim isplatama načinjenim za potrebe Programa;
 - b) Bankovni saldo za Program na datum presjeka zahtjeva;
 - c) Proračun isplata za potrebe Programa za narednih četrnaest mjeseci na datum presjeka zahtjeva u skladu s tačkom d Aneksa IV.
 - (4) Džava korisnica Ipe II može za svako naredno predfinansiranje tražiti iznos ukupnog proračuna isplata za četrnaest mjeseci od datuma presjeka zahtjeva, umanjen za salda iz odjeljka 3(b) ovog člana na datum presjeka zahtjeva za sredstva uvećana za svaki iznos finansiran od strane države korisnice instrumenta IPA II po stavu 5 ovog člana a koji još uvijek nije nadoknađen.
- Komisija zadržava pravo da umani sva naknadna plaćanja predfinansiranja u slučaju da ukupni bankovni saldo države korisnice Ipe II u okviru ovog programa i na svim drugim Ipa I ili Ipa II programima kojima upravlja država korisnica Ipe II premašuje proračun isplata za narednih četrnaest mjeseci.
- (5) U slučaju kada je isplata umanjena shodno stavu 4 ovog člana, država korisnica Ipe II mora finansirati Program iz sopstvenih sredstava do iznosa umanjenja. Država korisnica Ipe II može zatim tražiti nadoknadu tog finansiranja u sklopu narednog zahtjeva za sredstva kao što je precizirano u stavu 4 ovog člana.
 - (6) Komisija ima pravo na povraćaj prekomjernih bankovnih salda koji su ostali neiskorišćeni više od dvanaest mjeseci. Prije ostvarivanja tog prava, Komisija poziva državu korisnicu Ipe II da navede razloge za kašnjenje u isplati sredstava i da pokaže stalnu potrebu za njima tokom naredna dva mjeseca.
 - (7) Kamata od predfinansiranja bankovnih salda Programa neće biti isplaćena Komisiji.
 - (8) Shodno članu 33 stav 4 Okvirnog sporazuma, ukoliko prekid roka za zahtjeve za plaćanje premašuje dva mjeseca, država korisnica Ipe II može tražiti odluku od strane Komisije o tome da li treba produžiti prekid roka.
 - (9) Konačnu finansijsku izjavu iz člana 37 stav 2 Okvirnog sporazuma dostavlja

Nacionalni službenik za ovjeravanje, najkasnije 16 mjeseci nakon završetka operativnog perioda za sprovođenje.

Član 6 - Prekid plaćanja

- (1) Ne dovodeći u pitanje obustavu ili okončanje ovog Finansijskog sporazuma po članovima 18, odnosno 19, kao i ne dovodeći u pitanje član 39 Okvirnog sporazuma, Komisija može djelimično ili u potpunosti prekinuti plaćanja ukoliko:
- a) Komisija utvrdi ili je duboko zabrinuta da je država korisnica Ipe II načinila značajne greške, nepravilnosti ili prevare ispitujući zakonitost ili pravilnost određenih glavnih transakcija prilikom sprovođenja Programa, ili nije ispunila svoje obaveze po ovom Finansijskom sporazumu, uključujući obaveze koje se tiču sprovođenja Plana vidljivosti i komunikacija;
 - b) Komisija je utvrdila ili je duboko zabrinuta da je država korisnica Ipe II počinila sistemске ili ponavljajuće greške, nepravilnosti, prevare ili kršenja obaveza u okviru ovog ili drugih Finansijskih sporazuma, pod uslovom da te greške, nepravilnosti, prevare ili kršenja obaveza imaju značajan uticaj na sprovođenje ovog Finansijskog sporazuma ili dovode u pitanje pouzdanost sistema interne kontrole države korisnice Ipe II ili zakonitost i pravilnost osnovnog troška.

Član 7 – Povraćaj sredstava

- (1) Pored slučajeva iz člana 41 Okvirnog sporazuma, Komisija može povratiti sredstva od države korisnice Ipe II, u skladu s Finansijskom regulativom, naročito u slučaju:
- a) da Komisija utvrdi da ciljevi Programa navedeni u Aneksu I nijesu postignuti;
 - b) neprihvatljivog troška;
 - c) nepoštovanja stope doprinosa u skladu s Aneksom I;
 - d) troška nastalog kao posljedica grešaka, nepravilnosti, prevare ili kršenja obaveza prilikom sprovođenja Programa, naročito prilikom postupaka nabavki i dodjele bespovratnih sredstava.
- (2) U skladu s nacionalnim pravom, država korisnica Ipe II dobija povraćaj doprinosa Unije isplaćenog državi korisnici Ipe II od primalaca koji su se našli u bilo kojoj od situacija utvrđenih u stavu 1 ovog člana ili navedenih u članu 41 Finansijskog sporazuma. Činjenica da država korisnica Ipe II nije uspjela da povрати dio ili čitava sredstva ne sprečava Komisiju od naplata sredstva od strane države korisnice Ipe II.
- (3) Iznosi koji su na nepropisan način plaćeni ili nadoknađeni od strane države korisnice Ipe II, iznosi iz finansijskih, garancija za ispunjenje obaveza i garancija za predfinansiranje koje su podnijete na osnovu postupaka nabavki i dodjele bespovratnih sredstava, iznosi finansijskih kazni koje je država korisnica Ipe II nametnula kandidatima, ponuđačima, podnosiocima zahtjeva, izvođačima ili

korisnicima bespovratnih sredstava se ili ponovo koriste za svrhe Programa ili vraćaju Komisiji.

Drugi dio: Odredbe primjenjive na budžetsku podršku

Član 8 – Politički dijalog

Država korisnica Ipe II i Komisija obavezuju se da će voditi redovan i konstruktivan dijalog na odgovarajućem nivou o sprovođenju ovog Finansijskog sporazuma.

Član 9 – Provjera uslova i isplata

- (1) Komisija provjerava uslove za plaćanje tranši komponente budžetske podrške utvrđene u Aneksu I i Aneksu IA.
- (2) Kada Komisija zaključi da nijesu ispunjeni uslovi za plaćanje, ona bez odlaganja o tome obavještava državu korisnicu Ipe II.
- (3) Zahtjevi za isplatu koje podnosi država korisnica Ipe II prihvatljivi su za finansiranje od strane EU pod uslovom da su u skladu s odredbama iz Aneksa I i Aneksa IA, te da su podnijeti tokom faze operativnog sprovođenja.
- (4) Država korisnica Ipe II primjenjuje svoje domaće devizne propise na nediskriminatoran način na sve isplate komponenti budžetske podrške.

Član 10 – Transparentnost budžetske podrške

Država korisnica Ipe II ovim se slaže s objavljivanjem od strane Komisije ovog Finansijskog sporazuma i svih njegovih izmjena i dopuna, uključujući elektronskim putem, te takvih osnovnih informacija o budžetskoj podršci koje Komisija smatra prikladnim. Sadržaj takve publikacije u skladu je s propisima EU koji važe za zaštitu ličnih podataka.

Član 11 – Povraćaj budžetske podrške

Komisija može izvršiti povraćaj cijelog ili dijela iznosa isplata, uz dužno poštovanje načela proporcijonalnosti, ukoliko ona utvrdi da je isplata postala nevažeća usljed ozbiljne nepravilnosti koja se može pripisati državi korisnici Ipe II, naročito ukoliko je država korisnica Ipe II pružila nepouz dane ili netačne informacije, ili je bila prisutna korupcija ili prevara.

Treći dio: Odredbe koje važe za ovaj Finansijski sporazum bez obzira na način upravljanja

Član 12 – Period izvršenja, period operativnog sprovođenja i rok za ugovaranje

- (1) Period izvršenja je period tokom kojeg se sprovodi Finansijski sporazum i obuhvata period operativnog sprovođenja kao i fazu zatvaranja. Trajanje perioda izvršenja propisano je članom 2 stav 1 Posebnih uslova i ono počinje stupanjem na snagu ovog Finansijskog sporazuma.
- (2) Period operativnog sprovođenja je period u kojem se završavaju sve operativne djelatnosti obuhvaćene nabavkama, ugovorima o bespovratnim sredstvima i sporazumima o delegiranju. Trajanje ovog perioda propisano je članom 2 stav 2 Posebnih uslova i počinje stupanjem na snagu ovog Finansijskog sporazuma.
- (3) Ugovorno tijelo treba da se pridržava perioda izvršenja i operativnog sprovođenja prilikom zaključivanja i sprovođenja nabavki, ugovora o bespovratnim sredstvima i sporazuma o delegiranju u okviru ovog Finansijskog sporazuma.
- (4) Troškovi koji se odnose na aktivnosti prihvatljivi su za finansiranje od strane EU samo ukoliko su nastali tokom perioda operativnog sprovođenja; troškovi koje je država korisnica Ipe II napravila prije stupanja na snagu Finansijskog sporazuma nijesu prihvatljivi za finansiranje od strane EU.
- (5) Ugovori o nabavkama i bespovratnim sredstvima zaključuju se najkasnije tri godine od stupanja na snagu Finansijskog sporazuma, osim za:
 - a) izmjene i dopune ugovora o nabavkama, ugovora o bespovratnim sredstvima i ugovora o doprinosima koji su već zaključeni;
 - b) pojedinačni ugovori o nabavkama zaključuju se nakon prevremenog raskida postojećeg ugovora o nabavci;
 - c) ugovore koji se odnose na reviziju ili evaluaciju, a koji se mogu potpisati nakon operativnog sprovođenja.
 - d) promjenom organa zaduženog za povjeravanje zadataka.
- (6) Ugovor o nabavkama, bespovratnim sredstvima ili ugovor o doprinosu koji nije doveo do bilo kakvog plaćanja tokom dvije godine od njegovog potpisivanja automatski se raskida, a njegovo finansiranje obustavlja, osim u slučaju spora pred sudovima ili arbitražnim organima.

Član 13 – Dozvole i ovlašćenja

Svaka vrsta dozvole i/ili ovlašćenja koja je neophodna za sprovođenje Programa pravovremeno se izdaje od strane nadležnih organa države korisnice Ipe II, u skladu s domaćim pravom.

Član 14 – Zahtjevi u pogledu izvještavanja

- (1) Za potrebe opštih zahtjeva u pogledu izvještavanja Komisije navedenih u članu 58 Okvirnog sporazuma i konkretnih zahtjeva u pogledu izvještavanja u okviru indirektnog upravljanja navedenih u članu 59 stav 1 Okvirnog sporazuma o godišnjem izvještaju o sprovođenju Ipe II, nacionalni koordinatori za Ipu koriste obrazac dat u Aneksu III ovog Finansijskog sporazuma.
- (2) Za potrebe posebnih zahtjeva u pogledu izvještavanja u okviru indirektnog upravljanja navedenih u tački (a) člana 59 stav 2 Okvirnog sporazuma o godišnjim finansijskim izvještajima, nacionalni službenik za ovjeravanje u državi korisnici Ipe II koristi obrasce date u tačkama a i b Aneksa IV ovog Finansijskog sporazuma.
- (3) Za potrebe člana 59 stav 4 Okvirnog sporazuma, nacionalni koordinator za Ipu podnosi završni izvještaj o sprovođenju Ipe II ovog Programa Komisiji najkasnije četiri mjeseca nakon posljednje isplate izvođačima ili korisnicima bespovratnih sredstava.
- (4) Za potrebe člana 59 stav 6 Okvirnog sporazuma nacionalni službenik za ovjeravanje do 15. januara naredne finansijske godine dostavlja u elektronskoj formi primjerak podataka sadržanih u računovodstvenom sistemu utvrđenom u okviru člana 4 stav 4. To treba propratiti potpisanim nerevidiranim sažetim finansijskim izvještajem u skladu s tačkom (c) Aneksa IV.

Član 15 – Prava intelektualne svojine

- (1) Ugovori koji se finansiraju u okviru ovog Finansijskog sporazuma obezbjeđuju državi korisnici Ipe II da dobije sva neophodna prava intelektualne svojine u pogledu informacionih tehnologija, studija, nacрта, planova, reklamnog i svakog drugog materijala sačinjenog za potrebe planiranja, sprovođenja, praćenja i ocjenjivanja.
- (2) Država korisnica Ipe II garantuje da Komisija, ili bilo koje lice koje je Komisija ovlastila ima pristup i pravo da koristi taj materijal. Komisija će takav materijal koristiti isključivo za svoje potrebe.

Član 16 – Konsultacije između države korisnice Ipe II i Komisije

- (1) Država korisnica Ipe II i Komisija međusobno se konsultuju prije nego što na sljedeći nivo dovedu bilo koji spor koji se odnosi na sprovođenje ili tumačenje ovog Finansijskog sporazuma shodno članu 20.
- (2) U slučaju da Komisija uoči problem u sprovođenju procedura koje se odnose na sprovođenje ovog Finansijskog sporazuma, ona uspostavlja sve neophodne kontakte sa državom korisnicom Ipe II kako bi se situacija poboljšala i preuzeli svi neophodni koraci.
- (3) Konsultacije mogu dovesti do izmjena i dopuna, obustave ili raskida ovog Finansijskog sporazuma.
- (4) Komisija redovno izvještava državu korisnicu Ipe II o sprovođenju aktivnosti opisanih u Aneksu I a koji ne potpadaju pod Prvi dio ovih Opštih uslova.

Član 17 – Izmjene i dopune ovog Finansijskog sporazuma

- (1) Sve izmjene i dopune ovog Finansijskog sporazuma sačinjavaju se u pisanoj formi, uključujući razmjenu pisama.
- (2) Ukoliko država korisnica Ipe II zahtijeva izmjenu ili dopunu, zahtjev se podnosi Komisiji makar šest mjeseci prije namjeravanog stupanja na snagu izmjene ili dopune.
- (3) Komisija može izmijeniti Modele dokumenata u Aneksu III, IV i V a da pritom to ne zahtijeva izmjene i dopune ovog Finansijskog sporazuma. Države korisnice Ipe II obavještavaju se u pisanoj formi o svakoj takvoj izmjeni i dopuni i njenom stupanju na snagu.

Član 18 – Obustava ovog Finansijskog sporazuma

- (1) Finansijski sporazum može se obustaviti u sljedećim slučajevima:
 - (a) Komisija može obustaviti sprovođenje ovog Finansijskog sporazuma ukoliko država korisnica Ipe II prekrši obavezu iz ovog Finansijskog sporazuma;
 - (b) Komisija može obustaviti sprovođenje ovog Finansijskog sporazuma ukoliko država korisnica Ipe II prekrši bilo koju obavezu utvrđenu procedurama i standardnim dokumentima iz člana 18(2) Okvirnog sporazuma;
 - (c) Komisija može obustaviti sprovođenje ovog Finansijskog sporazuma ukoliko država korisnica Ipe II ne ispunjava uslove za povjeravanje zadataka u pogledu izvršenja budžeta;

- (d) Komisija može obustaviti sprovođenje ovog Finansijskog sporazuma ukoliko država korisnica Ipe II odluči da obustavi ili prekine proces pristupanja EU;
- (e) Komisija može obustaviti ovaj Finansijski sporazum ukoliko država korisnica Ipe II prekrši obavezu koja se odnosi na poštovanje ljudskih prava, demokratskih načela i vladavinu prava i u ozbiljnim slučajevima korupcije ili ukoliko je korisnica Ipe II kriva za ozbiljan profesionalni propust dokazan bilo kojim opravdanim sredstvom. Ozbiljnim profesionalnim propustom se smatra:
- kršenje važećih zakona ili propisa ili etičkih standarda profesije kojoj osoba ili organ pripada, ili
 - svako nezakonito ponašanje lica ili organa koje ima uticaja na njegov profesionalni kredibilitet kada takvo ponašanje označava lošu namjeru ili grubu nemar.
- (f) Ovaj Finansijski sporazum može se obustaviti u slučajevima više sile, kao što je u nastavku definisano: „Viša sila” znači bilo koju nepredviđenu ili izuzetnu situaciju ili događaj izvan kontrole strana koje sprečava bilo koju stranu da ispuni bilo koju od svojih obaveza, koja se ne može pripisati grešci ili nemaru s njihove strane (ili sa strane njihovih izvođača, zastupnika ili zaposlenih) i za koju se ispostavi da je nepremostiva uprkos svoj revnosti. Nedostaci na opremi ili materijalu ili kašnjenja u njihovom obezbjeđivanju, radni sporovi, štrajkovi ili finansijske poteškoće ne mogu biti navedeni kao viša sila. Ne smatra se da strana krši svoje obaveze ukoliko je ona spriječena da ih ispuni zbog slučaja više sile o kojoj je druga strana propisno obaviještena. Strana koja se suočava s višom silom o tome obavještava drugu stranu bez odlaganja, navodeći prirodu, vjerovatno trajanje i očekivani učinak problema, te preduzima sve mjere kako bi minimizirala moguću štetu. Ukoliko viša sila utiče samo na dio Programa, obustava Finansijskog sporazuma može biti djelimična;
- (g) Nijedna strana ne smatra se odgovornom za kršenje svojih obaveza po ovom Finansijskom sporazumu ukoliko je ona spriječena da ih izvrši od strane više sile, pod uslovom da preduzme mjere da minimizira moguću štetu;

- (2) Komisija može obustaviti ovaj Finansijski sporazum bez prethodnog obavještenja;
- (3) Komisija može preduzeti sve odgovarajuće mjere predostrožnosti prije nego što dođe do obustave;
- (4) Kada je obustava konstatovana, ukazuje se na posljedice po tekuće ili ugovore o nabavkama i bespovratnim sredstvima koji tek treba da budu potpisani.
- (5) Obustava ovog Finansijskog sporazuma ne dovodi u pitanje obustavu plaćanja i okončanje ovog Finansijskog sporazuma od strane Komisije u skladu s članom 6 i članom 19.

- (6) Ugovorne strane nastavljaju sprovođenje Finansijskog sporazuma onda kada to uslovi dozvole uz prethodno pisano odobrenje Komisije. To ne dovodi u pitanje eventualne izmjene i dopune ovog Finansijskog sporazuma koje mogu biti neophodne kako bi se Program prilagodio novim uslovima sprovođenja, uključujući, ako je moguće, produženje perioda operativnog sprovođenja i izvršenja, ili okončanje ovog Finansijskog sporazuma u skladu s članom 19.

Član 19 - Okončanje ovog Finansijskog sporazuma

- (1) Ako problemi koji su doveli do obustave ovog Finansijskog sporazuma ne budu riješeni u periodu od najviše 180 dana, obje strane mogu okončati Finansijski sporazum uz otkazni rok od 30 dana.
- (2) Kada je okončanje sporazuma konstatovano, ukazuje se na posljedice po tekuće ugovore o nabavkama i bespovratnim sredstvima, sporazume o delegiranju i slične ugovore ili bespovratna sredstva, i sporazume o delegerinju koji tek treba da budu potpisani.
- (3) Okončanje ovog Finansijskog sporazuma ne isključuje mogućnost da Komisija izvrši finansijske ispravke u skladu s članovima 36 do 44 Okvirnog sporazuma.

Član 20 - Rješavanje sporova

- (1) Svaki spor u vezi ovog Finansijskog sporazuma koji se ne može riješiti u roku od šest mjeseci putem konsultacija među ugovornim stranama navedenih u članu 16, mogu se riješiti arbitražom na zahtjev jedne od ugovornih strana.
- (2) Obje ugovorne strane imenuju arbitra u roku od 30 dana od prijema zahtjeva za arbitražu. U slučaju da u tome ne uspiju, obje ugovorne strane mogu zatražiti od Generalnog sekretara Stalnog arbitražnog suda (Hag) da imenuje drugog arbitra. Dva imenovana arbitra imenovaće trećeg arbitra u roku od 30 dana. U slučaju da u tome ne uspiju, obje ugovorne strane mogu zatražiti od Generalnog sekretara Stalnog arbitražnog suda da imenuje trećeg arbitra.
- (3) Ukoliko arbitri ne odluče drugačije, primjenjuje se postupak naveden u Opcionim pravilima Stalnog arbitražnog suda koja se tiču međunarodnih organizacija i država. Odluke arbitara donose se većinom glasova u roku od tri mjeseca.
- (4) Obje ugovorne strane dužne su preduzeti mjere neophodne za sprovođenje odluke arbitara.

Period obuhvaćen
izvještajem: 01/01/20XX-
31/12/20XX

Izvještaj objavljen dana XX/XX/20XX

Godišnji izvještaj o implementaciji pomoći Ipe II pod direktnim i indirektnim upravljanjem Crne Gore koji podnosi Nacionalni koordinator za Ipu

I. Sažet pregled

1. Upućivanje na ciljeve nacionalnih strateških dokumenata i kratak pregled izazova u sektorima.
2. Učešće u programiranju.
3. Odnosi s Evropskom komisijom.
4. Problemi uočeni pri ispunjavanju postavljenih uslova za sprovođenje i pri obezbjeđivanju održivosti, relevantne preuzete/planirane mjere, preporuke za dalje djelovanje.
5. Relevantna pitanja koja proizlaze iz učešća države korisnice Ipe II u Odboru za praćenje Ipe i u sektorskim odborima za praćenje (uključujući Zajednički odbor za praćenje za prekograničnu saradnju), ukoliko ih ima.
6. Učešće u akcijama višekorisničkih programa i povezana pitanja.
7. Aktivnosti praćenja i evaluacije, glavne pouke i aktivnosti nakon dobijanja preporuka.
8. Aktivnosti koje se odnose na komunikaciju i vidljivost.
9. Koordinacija donatora.

U slučaju indirektnog upravljanja, rezime treba obuhvatiti i:

10. Cjelokupno sprovođenje Ipa II podrške u okviru indirektnog upravljanja (max. jedna stranica).
11. Ključni horizontalni problemi uočeni tokom sprovođenja Ipa podrške i mjere koje su tim povodom preduzete/ planirane (max. pola stranice).

12. Preporuke za dalje aktivnosti (max. pola stranice).

13. Revizori – ključni nalazi i preporuke i preduzete korektivne aktivnosti.

Aneks III Obrazac Godišnjeg izvještaja

II. Informacije po sektorima

Naziv sektora¹⁴ : *[Saobraćaj]*

Narativni dio: kratak pregled po sektorima, uključujući sledeće informacije:

1. Učešće u programiranju.
2. Pregled rezultata na putu ka punopravnom sektorskom pristupu (tj. ciljevi postignuti u skladu sa sektorskom mapom puta u Sektorskom planskom dokumentu).
3. Koordinacija s drugim instrumentima i/ili donatorima /međunarodnim finansijskim institucijama u sektora.
4. Uticaj akcija Ipe II u okviru sektora na razvoj relevantnih nacionalnih administrativnih kapaciteta u sektoru, strateško planiranje i izradu budžeta.

Kod indirektnog upravljanja potrebno je uključiti i sledeće informacije:

1. Operativna struktura(e) uspostavljena(e) i relevantne promjene, ukoliko su od značaja: *[Ministarstvo saobraćaja]*.
2. Informacija o sprovođenju programa u sektoru.
3. Glavna postignuća u sektoru.
4. Problemi uočeni tokom sprovođenja povjerenih zadataka, npr. kašnjenje u ugovaranju i mjere koje su tim povodom sprovedene/ planirane.
5. Preporuke za dalje aktivnosti.
6. Sprovedene aktivnosti nadgledanja i evaluacije, revizori – ključni nalazi i naučene lekcije, preporuke, nastavak aktivnosti i preduzete korektivne akcije.

Naziv sektora: Prekogranična saradnja¹⁵

1. Učešće u programiranju prema potrebi.

¹⁴ U skladu s nazivima sektora u Indikativnom strategijskom dokumentu.

¹⁵ Poseban vid izvještavanja se zahtijeva za sektor prekogranične saradnje.

2. Napredak postignut pri sprovođenju programa prekogranične saradnje, a posebno u pogledu postizanja određenih ciljeva po tematskim prioritetima (uključujući kvalitativne i kvantitativne elemente koji ukazuju na napredak u vezi sa ciljevima)
3. Kratak pregled problema uočenih pri sprovođenju programa prekogranične saradnje i preduzetih korektivnih mjera, kao i preporuke za dalje korektivne mjere.
4. Praćenje, uključujući modalitete prikupljanja podataka i, gdje je primjenljivo, aktivnosti evaluacije.
5. Aktivnosti vezane za komunikaciju i vidljivost.
6. Koordinacija s partnerskom zemljom.

Kod indirektnog upravljanja potrebno je uključiti i sljedeće informacije:

1. Uspostavljena operativna struktura i relevantne promjene, ukoliko su od značaja.
2. Problemi uočeni tokom sprovođenja povjerenih zadataka, npr. kašnjenje u ugovaranju i mjere koje su tim povodom sprovedene/ planirane.
3. Preporuke za dalje aktivnosti.
4. Sprovedene revizije – ključni nalazi i preporuke i preduzete korektivne aktivnosti.

II a. Indikatori učinka u sektoru [npr. Saobraćaj] koji obuhvataju i direktno i indirektno upravljanje:

Indikatori¹⁶ po programima

Finansijski sporazum/Upućivanje na program ¹⁷	Indikator za sektor [Saobraćaj]	Izvor	Polazna vrijednost	Ključna tačka (2017)	Cilj (2020)	Vrijednost (2014 ¹⁸)
--	---------------------------------	-------	--------------------	----------------------	-------------	----------------------------------

¹⁶ Ovo bi trebao biti uglavnom ishod, kao i odgovarajući odabrani indikatori rezultata.

¹⁷ Mora biti u skladu s načinom programiranja (godišnji, višegodišnji sa ili bez podjele obaveza) i s izvještajem Nacionalnog službenika za ovjeravanje.

¹⁸ Prilagoditi broj kolona za sve godine od 2014. do godine na koju se odnosi izvještajni period. Vrijednosti bi trebale biti zbirno iskazane.

<i>Nacionalni program za 2014.godinu</i>	<i>Skraćenje prosječnog vremena putovanja putnika između glavnih gradskih centara po vrstama prevoza</i>					
<i>Višegodišnji program za period 2014-20xx</i>	<i>Smanjenje troškova prevoza po jedinici dobijenog proizvoda ili rezultata</i>					

II b. Pregled na nivou akcije za sektor (npr. Saobraćaja)

Finansijski sporazum/Upućivanje na program	Akcija	Trenutno stanje/Napr edak vezan za određenu akciju (npr.Projekt ni zadatak u pripremi, tender raspisan, ugovoren, u procesu sprovođenja , završen)	Glavna dostign uća i ocjena dostign uća	Značajniji problem na koje se naišlo u toku obavljanj a povjereni h zadataka i mjere koje su preduzet e /koje se planiraju u cilju rješavanj a problema	Događaji koji će u budućnos ti imati uticaja na sprovođe nje	Prepor uke za buduće korekti vne mjere
<i>Nacionalni program za 2014.godinu</i>	<i>Elektrifika cija željezničke pruge od xxx do</i>	<i>Npr. ugovor o uslugama za pripremu Projektnog zadatka za</i>		<i>Npr. ugovor o uslugama za pripremu</i>	<i>Npr. izmjene nacionalno g zakona, kao što su</i>	

	<i>granice s xxx</i>	<i>ugovor o radovima je potpisan i sprovodi se, tenderi za ugovor o radovima će biti raspisani u drugom kvartalu 2015.godine</i>		<i>Projektnog zadatka za ugovor o radovima je odložen jer pregovara čka procedura nije uspjela, pa je stoga morala biti ponovo pokrenuta</i>	<i>uskladjivanj e s i sprovođenj e Četvrtog željezničko g paketa</i>	
--	--------------------------	--	--	--	--	--

Kod indirektnog upravljanja potrebno je uključiti i sljedeće anekse:

Aneks 1

Pregled rada sistema upravljanja i kontrola (uključujući izmjene u institucionalnoj strukturi) (maksimalno 1 stranica).

Aktivnosti vezane za transparentnost, vidljivost, informisanje i komunikaciju u skladu sa Okvirnim sporazumom (maksimalno 1 stranica).

Aneks 2

Uspješne priče (**napomena:** ovaj dio se može koristiti za potrebe godišnjih finansijskih izvješaja pripremljenih od strane Evropske komisije).

Aneks 3

Godišnji plan nabavke.

U slučaju direktnog i indirektnog upravljanja, sljedeći aneks je potrebno obezbijediti:

Aneks 4

Mapa puta sektorskog pristupa – postignuća (uz naglasak da li su postavljeni ciljevi postignuti ili ne).

Finansijski izvještaj države korisnice Ipe II (*)																																													
Pozivanje na program	Ugovorni broj Finansijskog sporazuma	Programski budžet		Lokalne ugovorne aktivnosti																Kontekst pozivanja				Bankovni bilans (doprinosi EU)		Predviđene isplate (EU)																			
				Ukupni iznos isplaćenih sredstava			Ugovoreno %			Ukupni iznos opozvanih sredstava pri zaključivanju			Opozvano %			Ukupni iznos isplaćenih sredstava			Isplaćeno %			Ukupni priznati troškovi		Troškovi %		Ukupno neposredno predfinansiranje		Neposredno predfinansiranje %		Greške	Nepravilnosti	Prevara	Van konteksta	Ukupno	Ukupno % budžeta	Ukupno mjesečne predviđene isplate	Narednih 12 mjeseci	% programskog budžeta							
				7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22																										
				3a	3b	3c	4a	4b	4c	5a	5b	5c	6a	6b	6c	7a	7b	7c	8a	8b	8c	9a	9b	9c	10a	10b	10c	11a	11b										11c	12a	12b	12c	13a	13b	13c
1	2	3a	3b	3c	4a	4b	4c	5a	5b	5c	6a	6b	6c	7a	7b	7c	8a	8b	8c	9a	9b	9c	10a	10b	10c	11a	11b	11c	12a	12b	12c	13a	13b	13c	14	15	16	17	18	19	20	21	22		
					4a/3a*100%, 4b/3b*100%, 4c/3c*100%				5a/4a*100%, 5b/4b*100%, 5c/4c*100%				6a/5a*100%, 6b/5b*100%, 6c/5c*100%				7a/6a*100%, 7b/6b*100%, 7c/6c*100%				8a/7a*100%, 8b/7b*100%, 8c/7c*100%				9a/8a*100%, 9b/8b*100%, 9c/8c*100%				10a/9a*100%, 10b/9b*100%, 10c/9c*100%				11a/10a*100%, 11b/10b*100%, 11c/10c*100%				12a/11a*100%, 12b/11b*100%, 12c/11c*100%				13a/12a*100%				22/21*100%
		Doprinos EU	Nacionalni doprinos	Drugi izvori	Doprinos EU	Nacionalni doprinos	Drugi izvori	Doprinos EU	Nacionalni doprinos	Drugi izvori	Doprinos EU	Nacionalni doprinos	Drugi izvori	Doprinos EU	Nacionalni doprinos	Drugi izvori	Doprinos EU	Nacionalni doprinos	Drugi izvori	Doprinos EU	Nacionalni doprinos	Drugi izvori	Doprinos EU	Nacionalni doprinos	Drugi izvori	Doprinos EU	Nacionalni doprinos	Drugi izvori	Doprinos EU	Nacionalni doprinos	Drugi izvori	Doprinos EU	Nacionalni doprinos	Drugi izvori											
NP2010	2010/123-456																																												
CBC AANBB 2010																																													

Aneks IV(b): Godišnji finansijski izvještaj - doprinos EU po pojedinim programima													Finansijski izvještaj države korisnice Ipe II (*)									
Pozivanje na program	Ugovorni broj Finansijskog sporazuma	Budžet za doprinos EU programu	Lokalna ugovorna aktivnost										Ukupno neposredno predfinansiranje	Neposredno predfinansiranje %								
			Ukupni ugovoreni iznos	Ugovoreno %	Ukupni iznos opozvanih sredstava pri zaključivanju	Opozvano %	Ukupni iznos isplaćenih sredstava	Isplaćeno %	Ukupni priznati troškovi	Troškovi %												
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13										
				4/3*100%		6/4*100%		8/4*100%		10/4*100%		12/4*100%										
NP2010	2010/123-456																					
Potprogrami																						
Akcija																						
(*) 15 februar																						

Aneks IV(b): Godišnji finansijski izvještaj - uprošćeni konsolidovani doprinos EU								
Finansijski izvještaj države korisnice Ipe II (*)								
Pozivanje na program	Ugovorni broj Finansijskog sporazuma	Budžet za doprinos EU programu	Lokalna ugovorna aktivnost					Bankovni balansi
			Ukupni ugovoreni iznos	Ukupni iznos opozvanih sredstava pri zaključivanju	Ukupni iznos isplaćenih sredstava	Ukupni priznati troškovi	Ukupno neposredno predfinansiranje	Ukupno
1	2	3	4	5	6	7	8	9
NP2010	2010/123-456							
(*) 15 januar								

Aneks IV (d) - predviđeni izdaci																
Pozivanje na program	planirani i predviđeni izdaci (dodati godinu po potrebi)															
	Mjesečni predviđeni izdaci (12 mjeseci za prvo predfinansiranje/ 14 mjeseci za naredno predfinansiranje)														Ukuno godina 1	Godina 2
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14		
NP2010															0	
CBC AA/BB 2010															0	

Aneks V

Minimalne specifikacije računovodstvenog sistema zasnovanog na uzročnosti prihoda i rashoda

Računovodstveni sistem države korisnice Ipe II treba da ispunjava sljedeće zahtjeve:

1. Da odražava organizacionu strukturu uspostavljenu za sisteme unutrašnje kontrole koja je prikladna za obavljanje dužnosti. Naročito, prije odobravanja operacije, sve aspekte operacije (operativne i finansijske) moraju odobriti zaposleni, s izuzetkom osobe koja je započela operaciju. Osoba koja se bavi verifikacijom ne može biti podređena osobi koja inicira transakciju.
2. Da uključuje revizorski trag za sve transakcije i izmjene.
3. Da ima odgovarajuću fizičku i elektronsku zaštitu, uključujući sisteme za stvaranje sigurnosnih kopija i povraćaj podataka.
4. Računovodstveni sistem bi trebalo da sadrži sljedeće informacije za lokalne ugovore kojima se upravlja u okviru svakog programa:

(a) Pozivanje na ugovor;

(b) Vrijednost ugovora, uključujući eventualne izmjene i dopune;

(c) Datume potpisivanja ugovora (od strane obje ugovorne strane);

(d) Datum početka sprovođenja ugovora;

Ovaj datum ide uz datum potpisivanja ugovora i može se razlikovati od njega, kao kad je datum početka ugovora o radovima dat nakon potpisivanja ugovora putem Administrativnog naloga.

(e) Datum završetka sprovođenja ugovora, uključujući eventualne izmjene i dopune;

Ovo je konačni datum do kojeg mogu nastati prihvatljivi troškovi. Ne uključuje garantni rok ili vrijeme dozvoljeno za pripremu izvještaja od strane ugovarača.

(f) Ukupni isplaćeni iznos (gotovina) po ugovoru;

(g) Iznos isplaćen u okviru predfinansiranja, po ugovoru;

Izričito priznavanje i unošenje u bilans stanja predfinansiranja koje se zahtijeva ugovorom.

(h) Priznati trošak – direktni (po ugovoru);

Izričito priznavanje troška kao naplate koja se uračunava u godišnje rashode. Određena plaćanja će direktno pokriti već nastale troškove. Predfinansiranje nije uključeno. To mogu biti konačna plaćanja kada je bilo kakvo predfinansiranje već obračunato ili privremena plaćanja kada je predfinansiranje obračunato ili kada ugovor ne sadrži odredbu o predfinansiranju.

(i) Priznati trošak – indirektni (po ugovoru);

Izričito priznavanje troška kao naplate koja se uračunava u godišnje rashode. Određene fakture ili zahtjevi za povraćajem troškova koje podnesi korisnik granta ili ugovarač odnose se na troškove obuhvaćene predfinansiranjem isplaćenim ranije tokom perioda sprovođenja sporazuma ili ugovora o dodjeli granta. U ovim slučajevima izvršeno plaćanje biće manje nego prijavljeni trošak. Ono čak može biti ravno nuli ukoliko je trošak obuhvaćen predfinansiranjem (svakako će biti ravno nuli ukoliko prijavljeni troškovi nijesu dovoljni da pokriju predfinansiranje, dok se nalog za povraćaj izdaje za neiskorišćeni iznos predfinansiranja). U svim takvim slučajevima sistem treba da evidentira punu vrijednost prijavljenog prihvatljivog troška kao rashoda za tu godinu i umanjiti iznos predfinansiranja za iznos troška poravnatog predfinansiranjem prilikom utvrđivanja iznosa za plaćanje.

(j) Nalozi za povraćaj za umanjenje predfinansiranja (po ugovoru);

Priznavanje umanjenja predfinansiranja u bilansu stanja nakon povraćaja neiskorišćenog predfinansiranja.

(k) Nalozi za povraćaj za smanjenje troška (po ugovoru);

Kada se povraćaj vrši u odnosu na trošak koji je prethodno bio prihvaćen – eventualno nakon istrage zbog prevare. U takvim slučajevima evidentirani troškovi za tu godinu moraju se umanjiti ukoliko je trošak prihvaćen u istoj godini kada i kasniji povraćaj; ili prihod mora biti evidentiran kada je trošak prihvaćen u godini koja prethodi godini u kojoj je nastupio povraćaj.

(l) Datum fakture dobavljača za svaku fakturu ili drugi dokument koji prati finansijski izvještaj koji ukazuje na priznate troškove;

(m) Kontekstne informacije o neprihvatljivom trošku i povraćajima.